VERHALEN EN FABELEN

IN HET

PAGOE

MET

VERTALING.

DOOR

G. J. ELLEN

Zending der Utrechtsche Zendingsvereniging.

INHOUD.

1. O GOGOSEKA.
OVER DEN GOGOSE-BOOM.
 2. O NGULU DE O NGO KATIRIMA.
NGULU EN KATIRIMA.
 3. O TATU MA SAEK O GURATJI.
DE GOUDEN VISSCHENKOP (voor op de boot).
 4. O NGO DAMURA.
DE VROUW DAMURA.
 5. O MISKIN MA NJAWA.
DE ARME MAN.
 6. NGO BOKI KABODJA.
PRINSES KABODJA.
 7. O NGIA MA NGOAK.
HET JONG DER SLANG.
 8. O NGOAK JA MOLISIWO DE SIWO.
DE NEGEN EN NEGENTIG KINDEREN.
 9. O BASALAM GURATJI.
DE GOUDEN WARINGIN-BOOM.
-

Nº. 1. O Gogoseka.

Naga o bongana ma deaka o wola utu moi, de o njawa o ngeweka ja mididi jo gogel genangkadau. Mo ma tengo mo perekiokau, de ami manaki o njawa ma gosi. Ona ja mididi gena de manga ngoak naga; o ngo bereki gena ami ngoak, de ami manaki gena ami ngoak ja mididi, o ngewekali. O wange moiku o balus jo tagi jo salik o inom, jo songa o ngailika, jo salik o kakaelas.

Genakadau ma bereki mi sulok ami manaki ma sangain o gusuka, oli muna ma bereki mo aje o gogose. Mo omano, mi gogose ami manakika, sigadon mo soneng, de ami susu ma luit mo songodak o loukuku, de ma asa o wolaka. Ma ika de mo ki sulok o ngoak ja mididi gena o sije ja sauk, mo temo jo diai o peda, ma muna o susu gena mo sakai. Botolino de o susu gena i tual, i temo: «Nia djudju ngoi ne, de nia jai ngoi ne». De ma ngoak ja mididi gena jo ise-isen.

Moi-moi i olakokau, de ona jo ojom; de ma bereki genang mo ki toku o susu gena, ma ma ngoak gena jo ojomua, ka ja umo sebabu jo nako manga ela ami susu gena, ma ma bereki gena mo ojom. Jo ojom i botino de mi sano manga ela jo temo: «o Beje o! o ngo jai kiaka siadon nena mo omawasi?» O ngo bereki mo walus ma temo: «O danongo, kangano mi songa o ngail mi ma ma moi de munanga mo kilang, oli ka to omau, oli gailoa ola to mi salikoli.»

Ma dewelano de ma bereki gena mo tagi, de mo ki sulok ami ngoak gena, ja dadanu. Muna mo pasalika de ma ngoak ma liak gena mi sulok ma dodotika, o guwul na tagok na songodak o loukuku, oli o sije to sauk. De ma dodoto gena mo tagi ma tagok o guwul de o gilidang o louk moi. O ngomas moi de mo omano genakadau de o sije i tualokau, de ma bereki ami ngoak gena mi dupal sigadon mo soneng. Mo sonengokau ola ja siiduka de mo sitamon de o balon. Ma o guwul o louk moi gena jo sisokal o katuije, de jo sibealong, nako o ngo beje mo omano, la 'mo alok de no walus, de mo sano, no walusoli.

Genakadau jo utiku o tonakoka, de ma ngute gena jo deal dakuije, de jo leal jo ma siadon o ngailika de jo toku siadon o ngail ma sonongaka; de o siba ja alokino de jo temo: O Siba! nako no njiang o dodoku nena na renosi, no tuga siadon o njawa moi wo toku la i tobik, na noaau. O siba gena i njiang, de i reno o dodoku gena ngade i tobik ola i solo. Ona ma ngoak genang jo ma dawaga o gokok ma sonongaka, jo mau i mi gogelelo ma bereki gena mo omano de kia-kia ma akan.

I kilangua de mo bereki gena mo omano de mi tai o ngoa-ngoak gena manga ela ami soneng de mi siduka o soanjieka. O ngoak ja mididi gena ja gogeleloka de ma liak mo temo: «O kodoo o ngo jai i goung mo sonengokau, kangan ami susu o ngo beje mo sakai genang, sebabu abe genang doka koiwa ami susu ami badanoka.» De ona ja mididi jo ali.

O ngo bereki gena mo ki alok: «Danongo! O ngute no sidoaluku, la ngai to dola.» De o guwulu de o gilidang gena i walus daku o katuije; muna mo damaa, ma o ngute ja sidoalua de mo ngamo de o ngasukije mo dola; ma moiua daku o wolaka, duga-duga ami ngoak ma dutu gena wo ma iduka; de awi balon mo aik, i goung ami ngoak wo sonengokau de awi loes ma lamok gena i djababibi moi-moin. Muna mo ali de ami dia mo tobakino de mo ki salik ona ja mididi gena mo mau mo ki toma. Mo ma sipaki-pakit-kaino ma moiua naga, de mo ma tebul o soanjieku de mo ki salikoli sigadon o ngail ma gokoka. Mo ki make ona o gokok ma sonongaka de mo poak mo temo: «O danongō! Nia wange ka nenau.» De mo toku o dodoku gena, mo siadon ma goronaka de i tobik la mo otak o ngailuku, de o gosomang i mi golika.

Bolotino o ngoak ja mididi genang jo ma djobo, de jo ma siadon o gojoa moi, de o gojoa ma dutu gena o bereki o ngeweka mo ma tetengo. Ami gojoa ma gatingka, ami lasa o raki moi i omukokau; de ma ngoak nena jo temo: «Beje o! Nako no njiang ani danong mi ma dagalok ani lasa ma ile.» Ngo bereki genang mo temo: Ai! danong moiua; de ngini ti ni nakoua, ti ni kulaua.» De jo temooli: Beje nako no njiang nane i purarasuku mi ma dubun. Ma, o ngo bereki gena m'oluk. Ona jo isen mo oluk, de ja alok o kole: Kole o! Ni ja ino no mi sisolo ngomi o lasa nena ma doeije. Bolotino o kole ija sisolo ona o lasa ma doeije, de jo ojom o lasa gena; i kilangua de ma dodot gena ma pidil o sasaku moi, de mo ali.

O gojoa ma dutu gena mo isen, de mo ngamo de mo temo: «Beka, wasi la ta alokosi ai ode; de ma alok, ato, ma lulus ena i bolano ami ode o tika moi de o ode gena i tiniom o lasa gena ma ngulika siadon i luba moi-moinuku. De ma ngoak ja mididi ja alok o kaso, de o ngomas moi o kaso de ma tjalanoka i bolano de o ode gena i ja goli i soneng moi-moin, duga-duga ma naul moi de ma ela moi i leal siadon o sifat o ode ma lepe o duniaka nena, oli ngo bereki gena o kaso i mi golioli mo sonengka, ola ona jo uti. De i bolotino o bereki o naul wo ma tengo wo bola de o ode gena wa diai. — Ma ngoak gena ja ino de jo temo: Ete o! Nako no njiang ani ode gena ma ile mi ma dagalok. De ma bereki gena wo ki temo: Nio tagi la ni diai nia ode ma ngiowo, ola nia aje nia doku nena. Ona jo tagiokau, de ma bereki gena wo ilik i pepelelak gena waakan manga doku, ma ma saki-sakika ka una. Jo ma omano de wo ki kula manga doku gena.

Ona jo wuuk to onang, ma i tila sebabu ka o ma kai moi-moin. Ona ja gegelelo ma bereki awi ode ma ngiowo i pepesak de awi uku ma ja soneng sebabu awi ode ma golol ija dedetegeku.

De ma liak mi sulok ami dodot mo salik o gunane ma igut, de mi temo ma bereki gena: «Ete o! Na ino la to ni tani», de una wo walus: «Ika danong». Kogena mi tani sigadon ma bereki gena wo ki alok. Bolotino de ma dodot gena mo ma omano de o gunane ma igut lomodidi, de mi sigosa ma bereki gena awi lakoka, de o gunane i wi goli una, de wo poak de wo tale-tale genaka. O ngoak gena jo ma tait jo songodak awi ode o udiku de wa liak wo tai de jo leal. O ngomas moi ma bereki gena wo uti o ngailuku de wo ma pusu, ola wo ma sikare-kare de wa tagi wo ki salik ona; wa nonu manga atem de manga bebesak o ngail ma gokokoka.

Ma o ngoak ja mididi gena ja adon o ngail ma lipungka de o gota moi i rukuka ma lipung ma jekuije, ona jo dola, genaije de jo ma dadawaga doku ma doeka.

I kilangua de ma bereki gena waadon ma lipungoka, de wa make manga gulumin dau ma lipung ma dejaku de wo temo: Danong o! O wange nena nio sonengou. De wo ma tebul ma lipungkuku de wi siosam ma pelika de wo sonengoka. Gena i bolotino de ma ngoak jo utiku de ma liak ma tai o udi gena de jo oma manga belelaka.

N°. 1. Over den gogoseboom.

In een bosch was een huis, en twee vrouwen woonden aldaar. De eene was reeds oud, en hare vriendin was nog jong. Zij tweeën hadden ook kinderen; de kinderen van het oudje en van hare vriendin waren twee, ook vrouwen (meisjes).

Op zekeren dag gingen de volwassenen eten zoeken, zij volgden de rivier, (en) zij zochten krabben. Aldaar beval het oudje hare vriendin bromvliegen uit den grond te steken, (en) zij (zelf) haalde gogosehout. Zij keerde (daarop) terug, (en) zij stak hare vriendin met dat gogosehout, totdat zij stierf, en hare borsten sneed zij af, (en) zij wierp ze in eene bamboegeleding, en zij nam ze mee naar huis.

Zij ging en beval haar twee kinderen water heet te maken voor sagoepap, zeggende dat ze sagoepap zouden maken, maar zij, zij kookte die borsten. Daarna kookten die borsten, zij zeiden: De borsten die jelui gezoogd hebben (ben) ik hier, en jelui moeder, ik hier. En die twee kinderen luisterden.

Alles was gaar, en zij (gingen) eten, en het oudje verdeelde de borsten, maar de kinderen aten (die) niet, zij wierpen ze weg, omdat zij wisten dat dat de borsten van hunne moeder waren, maar het oudje at (er van).

Na den eten vroegen zij naar hunne moeder, zij zeiden: «Grootje he! waar is moeder, dat zij nu nog niet terug is?» En het oudje antwoordde, zij zeide: «Kleinkindertjes,» zoo-even gingen wij een riviértje over (en) opeens (was) zij weg, doch ik keerde terug, 't is evenwel het best dat ik haar weer opzoek.»

Den volgenden dag ging het oudje (uit), en zij beval die kinderen van haar dat zij er op zouden passen. Toen zij (het oudje) gegaan was, (toen) beval het oudste kind aan het jongste: «vang vliegen en doe ze in een bamboegeleding, dan zal ik water heet maken voor sagoepap.» En de jongste ging (en) zij ving vliegen en bromvliegen, een bamboegeleding vol. Eenmaal ademhalen en zij was aldaar terug gekeerd en het water voor sagoepap kookte al en het kind van het oudje begoten zij (er mee), zoodat zij stierf. Nadat zij gestorven was, legden zij haar neer en dekten haar toe met een kleed. Maar die bamboegeleding vol vliegen staken zij in het dak en zij bevalen ze (die vliegen namelijk): als het oudje terugkeert en zij roept, dan

(moet) gij antwoorden, en (als) zij vraagt, (dan moet) gij ook antwoorden.

Toen daalden zij af op den grond en de ladder (om op en af te klimmen, want het huis stond op palen) trokken zij op, en zij liepen hard weg tot aan eene rivier, welke zij overgingen naar den overkant; en zij riepen een kleine groene papagaai en zij zeiden: O kleine groene papagaai, als gij wilt, bepik dan deze brug (van slingerplanten) zoolang tot gij denkt, dat zij breekt, als er iemand overgaat, (en) blijf gij hier. De kleine groene papagaai wilde wel en zij bepikte de brug tot ze bijna doorbrak, daarop vloog zij weg. Zij, die kinderen namelijk, stonden uit te kijken aan den steilen oeverrand van den overkant, zij wilden haar zien, het oudje namelijk (als) zij terugkeerde en wat er met haar gebeuren zou, (als zij namelijk over deze bijna doorgepikte brug van boschlianen zou loopen).

Niet lang daarna keerde het oudje terug met het lijk van de moeder der kinderen op haar rug en zij legde haar neer op het erf. De twee kinderen keken daarnaar en de oudste zeide: «O, helaas, moeder is waarlijk gestorven, gisteren heeft het oudje hare borsten gekookt, want kijk daar zijn hare borsten niet meer aan haar lichaam.»

En zij tweeën weenden.

En dat oudje riep hen: »Kleinkinderen! laat de ladder neer, opdat ik in het huis kan klimmen! En de bromvliegen en de vliegen antwoordden van uit het dak; zij wachtte, maar de ladder lieten zij niet neer en zij (werd) boos en zij klom op bij de posten (van het huis), maar niemand was daarboven in het huis, slechts haar eigen kind lag daar, en zij nam den doek van hem af, (en) waarlijk haar kind was gestorven en zijn geheele lichaam was vol blaren.

Zij weende (toen) en haar hakmes trok zij uit (de scheede) en zij (ging) hen tweeën zoeken, om hen te dooden. Zij liep maar rond (te zoeken), maar niemand was daar, en zij sprong van het erf af en zij zocht hen ook tot aan den rand der rivier. Zij zag hen aan den rivierrand aan den overkant en zij riep zeggende: O, kleinkindertjes! Uw dag is deze, (uw laatste uurtje is geslagen). En zij liep over die brug, zij was tot aan het midden (der brug) en zij brak, alzoo viel zij in de rivier neer, en een krokodil heeft haar (dood) gebeten.

Toen gingen die twee kinderen heen en zij kwamen tot aan een tuin, en de eigenares van dien tuin was eene oude vrouw, die daar

alleen woonde. Aan den rand van haar tuin was een tuin met lansatboomen, (welks vruchten) rijp waren, en deze kinderen zeiden: «Oudje o! Als gij het goed vindt, dan vragen wij, uwe kleinkinderen (namelijk), wat van uwe lansatvruchten voor ons.» Het oudje zeide: «Ach! kleinkinderen neen, geen een, en ik ken jelui niet, ik geef jelui geen.» En zij zeiden weer: «Oudje, als gij het goed vindt dan zullen wij deze, die reeds opengebarsten zijn, voor ons plukken.» Maar het oudje stond het niet toe. Zij hoorden, dat zij het niet toestond en zij riepen (toen) een jaarvogel: «Jaarvogel! Kom hierheen en breng ons in den top van dezen lansatboom!» Daarna bracht hij hen in den top van den lansatboom, en zij aten die lansatvruchten, niet lang daarna brak de jongste een trosje (lansatvruchten) af, en zij weende.

De eigenares van den tuin hoorde (dat weenen) en zij (werd) boos en zeide: «Wel ja, wacht eens, totdat ik mijn varkens ge-roepen heb;» en zij riep ze, kijk, hun geruisch kwam nader (van) hare kudde varkens en die varkens wroetten aan den stam der lansatboomen, totdat ze allen omvielen. En de twee kinderen riepen de honden, en eenmaal ademen (in een oogwenk) kwamen er duizenden honden en die beten al die varkens dood, slechts een mannetjes varken en een vrouwtjes varken vluchtten tot aan de grens van de vele varkens op deze wereld, (tot waar er dus geen varkens meer waren), ook het oudje beten ze, (zoodat) zij stierf, doch zij (de kinderen) klommen uit (de boomen). Daarna kwam er eene oude man alleen en hij maakte die varkens gereed, (slachtte die doorgebeten varkens.) De kinderen gingen (toen) daarheen en zeiden: «Ach grootvader! Als gij het goed vindt, dan vragen wij een beetje varkensvleesch voor ons.» En het oudje zeide tot hen: «Gaat heen en maakt ook eene rookplaats voor uwe varkens, en haalt dan dit uw deel.» Zij gingen heen, en het oudje koos het magere (vleesch) uit om hun deel te zijn, maar het vette was voor hem (zelf). Zij (de kinderen) keerden terug en hij gaf hun dat hun deel.

Zij rookten het hunne, maar het was slecht, omdat het slechts enkel vel was. Zij zagen, dat de rookplaats voor varkensvleesch van het oudje vochtig was en het zijn vuur uitdoofde, omdat het vocht van het varkensvleesch daarin droop.

En de oudste (der twee kinderen) beval hare jongere (zuster) een nest van de roode boommieren te halen, en zij zeide tot het oudje: «Grootvadertje! kom hier, dan zal ik luizen zoeken

(in je hoofdhaar).» En hij antwoordde: «Doe het maar kleinkind.» Aldus zocht zij luizen bij hem, totdat het oudje hen riep. Daarna keerde de jongste terug met twee nesten van roode boommieren, en zij deden ze het oudje in zijne oogen, en de mieren beten hem, en hij schreeuwde en hij kroop (over den grond).

De kinderen wierpen toen heel vlug zijn varkensvleesch in de draagmand en de oudste droeg (die) en zij vluchtten. Met eenmaal ademhalen en het oudje daalde in het water der rivier en hij waschte zich, ook krabde hij zich (die mieren van zich af) en hij ging hen zoeken; hij volgde hun voetspoor en hun vocht (dat van het varkensvleesch afdroop) lang den steilen kant der rivier.

Doch de twee kinderen waren gekomen tot aan een draaikolk, en een boom hing schreef over deze draaikolk, (daar) klommen zij in, en aldaar boven in zijn top zaten zij op wacht.

Niet lang daarna kwam het oudje ook aan de draaikolk en hij zeide: «O, kleinkinderen! Nu (zult) gij sterven.» En hij sprong af in de draaikolk en hij kwam in den draaistroom en hij is gestorven. Daarna klommen de kinderen uit (den boom) en de oudste droeg de draagmand op haar rug en zij keerden terug naar hun dorp.

Nº. 2. O Ngulu de o ngo Katirima.

Naga o ngohak ja mididi ma liak awi lomang o Ngulu de ma dodot o ngeweka ami lomang o ngo Katirima. To ona manga eja de manga ela jo moinokau, de manga edete mo ki paliara. Ona ja mididi gena jo gugule de ma edete ami pelo-pelo jo siudal o soanjiika de o pelo-pelo gena ja ilang, de ma edete mo ki ngamo de mo ki kulaua o inom onaka. Genakadau de o ngoak gena ma sikagalok jo tagi, de ma kilangokau sigadon ja lalagomokau. De ngo Katirima mo sigalok la jo ma tingak de ma ilang o Ngulu wo njiang. Jo ma kitilikutuasi de manga ali-ali jo makaalitosi. O Ngulu awi ali-ali ma lako tumuding de o ngo Katirima ami ali-ali ma lako siwo, i bolotino de jo tagi de muna o ngo Katirima mo nonu o ngekom o wange ma dumunoka, de ma ilang o Ngulu wo nonu o ngekom o wange ma siwalka. O Ngulu wo gila-gilang ma kolan o wange ma siwaloka awi gojoaka, de wo ki ngolik ma kolan awi ngoak mosoles ja tumuding genaka de wa galok manga ugak, de mi kulaua duga-duga ma dodot o susu ma bidil gena mi kula. Ma lia-liak gena mi kulaua

sebabu awi djamani wa ngali wo dadi o bereki ma dila. Ma dewelano de jo oma manga kadatoka, de una nena wo mi motek ma dodot o susu ma bidilka, de o wolano jo ma siadon, una wo gila-gilang o ukika wo ma lauk. O ngoak ma lia-liak gena mi temo manga dodotika: Gena ani lokat gunau? De i wi obil de i wi doko-doko. O lobilokau de una wo ma idu ma dodot gena ami ngika, wo wosamakau de awi djamani wo siomaokali ma tero de ma sila o naul awi djamani i rasai. Nako o namo i tail de awi pasitaka gena wo siomaokali de wo dadi o berekiokali.

I kilangua de ma wekat gena mi olomau de ma tuuk awi pasitaka gena, oli ma boung wa ame de wo bason de wa daen ma ile-ilesi awi pasitaka i iguwasi, de wa umo gena o wola ma datekika, de i dadi o wola ma maling moi, de ona ja mididi giawekat jo gogel o wolaka gena.

To ona manga eja ma kolan gena wo ki toduba awi ngoak-ngoak gena de wo ki temo: Wo ma daakal o njawa gena siadon nia dodot mo ngolik ma loaokau. Ona o njawa ja butanga gena i mi tolat manga dodot gena mangale ami lokat de ja ino i mi sano manga dodotika: Ani lokat wo ni asa ja loa? Ma dodot mo walus: Wo i asa ja loa. O wange moiku de o Ngulu wo tagi wo jaung, ma ma ngekat mo gogogel o wolaka, de ami lia-liak ja ino de i mi badja la o soka ja utuk. Ja isa de o ngia moi jo ngolik de i mi tila ma dodot o ngiaka, de i mi lasilka. Bolotino de jo oma ami wolaka de jo mau ami lokot wo ki iak, ma una wo oluk de wo ki sano: Nia dodot kiaka ma ika? De jo singasu o ngia dina o soka ma ugulika i mi lasilokau.

Ma Ngulu wo isen kogena, de wa aje awi ali-ali de wo sikaisa o soka ma ugulisa wo mi salik ma wekat, de wa ngolik o ngia gena de ma ngia i wi temo: He Ngulu! No susa okia ekola ani kurang okia siadon no i adon-adonua, ma i dadi no i adon. De o Ngulu wo walus: Ai susa okiaua de ai kurang okiaua duga-duga ai wekat to mi salik. Ma ngia i temo: Genaka wo susa, beka ani lako na luwutoka de wa luwut, o ngia gena i mi singunang de mo wangookau la jo oma manga wolaka, de jo ma oluk manga sumuka de manga djamani i rasai i kudai.

O Ngulu wo mi djadi, nako ani lia-liak i ni badja kiaka ni tagi, ua no njiang sebabu i kilangua no bodito. — O wange moiku una wo tagi wo jaung de ma wekat o wolaka mo gogogel. Ami lia-liak ja ino de i mi badja jo temo: Nia ino la o louk wo ma degee done ani lokat wo osam de o naok wo siunu

okiakua. Muna mo njiang de jo tagi jo songa o ngailika, de ja ngolik o gosoman moi. De i mi tila ami dodot gena, de o gosoman i mi ojomka. Bolotino ja oma ami wolaka i wi damaa ma lokat gena. O Ngulu wo osama de wo mi alok ma wekat de ona ma liak jo walus, de una wo ki sano: Nia dodot kiaka ma ika? Jo walus muna mo sonengokau o gosoman i mi goliokau, djolosi no mi iak dika. Ma o Ngulu w'oluk de awi ali-ali wa asa de wo mi salik o ngailika wo songa, o ngomas moi de wi ngolik o gosoman gena de ena i wi temo: O Ngulu o! Ani susa okia de ani kurang okia, no i ado-adonua i dadika no i adon?» De una wo walus: «Ai susa okiaua, de ai kurang okiaua, duga-duga ta ino to mi salik ai wekat dika.» De o gosoman i temo: «Gena ua no susa, abeka ani lako na luwut.» De wo luwutoka la o gosoman i mi ngunang de mo wangoli. Ona ja mididi jo oma manga wolaka de jo ma ngolik manga sumuka, de manga djawani i rasai i kudai.

O Ngulu wo mi sulok ma wekat mo tibo o popolaki butanga de mo ki alok ami lia-liak gena de mo ki toku ja ma moi, de o popolaki gena i topok manga lakoka, de jo ali de jo ma lulu o tonakuku.

O Ngulu de ma wekat jo ma djoba, jo nonu o ngekom o wange ma dumunoka. I kilangua de jo ma siadon o kolan o wange ma dumunoka awi belela. Genaka naga o ngo Katirima, ma awi wola daku o ngawa-ngawaije. Ma kolan gena awi kuasa jo sepa o dopo-dopo, somoi-somoi i mi tubukije guna i mi iak.

O Ngulu de ma wekat jo wosam o ngo bereki moi ami wola, de una wo isen o njawa manga ngangel de wo mi sano o ngo bereki gena: «Okia ma ugul siadon o kuasa jo ngangel? Ma bereki gena mo temo: O mosoles moi naga ami gilangino de ami wola o ngawa-ngawaka, oli ma kolan awi kuasa jo sepa-sepa o dopo-dopo, somoi-somoi i mi tubukije ami lokat ka gunau. De o Ngulu wo mi temoli: Beje! wo uning w'akun ekola w'akunua? Muna mo temo i akun. I bolotino o Ngulu wo tagi o tapakika de awi ali-ali wa aik de wa umo de i mi tubuk munangije. Genakadau o kuasa jo temo ka to ona gena i mi tubukije siadon i dadi jo makangamo de jo makatiding de manga nabo de manga aun i wuis.

O Ngulu wa make gena, de jo leal jo oma ma bereki ami wolano. O ngomas moi de o ngo Katirima mo uti de mo ki temo: «Ua nia diai o torosol ka ti nginiua, o njawa moi naga

genaka to una, wasi la ti salik, oli ma ino de ami ali-ali ma aik de ma umo, o ali-ali gena i tubuk ma bereki gena ami wolaka. Kogenang o ngo Katirima ma ika o wolaka gena, de wo temo: Una o njawa masamoaua, ka o gia ilang de o gia bilang nena, de muna mo ule:

«O kutjupau la to ma Kau

«O bira ma rehe to ma Loloda

«O wange rau la o ara rau

«Fira se hira ka ra mako hoda»

I bolotino ma kolan wo isen o ngo Katirima de ma ilang ja maka ngolik genang, de ma kolan wo mi galok o ngo Katirima wo mi iak, de ona ja mididi jo njiang, de wo mi iak. Bolotino o Ngulu ma kolan wi sinoa wo dadi ma kolan awi Djougugu.

Nº. 2. Ngulu en Katirima.

Er waren twee kinderen, de naam van het oudste was Ngulu en de naam van het jongste, een meisje, was Katirima.

Hun vader en moeder waren er niet meer (waren reeds gestorven) en hunne grootmoeder verzorgde hen. Zij tweeën speelden met den wiedbeitel van de grootmoeder en wieden het erf, en de wiedbeitel raakte weg, en toen werd de grootmoeder boos op hen en gaf hun geen eten. Alzoo gingen die kinderen bedelen, en langen tijd (deden zij dat) tot ze volwassen waren. En (toen) vroeg Katirima om van elkaar te scheiden en de broeder Ngulu wilde wel. Zij waren nog niet getrouwd en hunne ringen verwisselden zij met elkaar. De ring van Ngulu had zeven oogen (waarschijnlijk steentjes) en de ring van Katirima had negen oogen. Daarna gingen zij, en zij Katirima sloeg den weg in naar het Westen en de broeder Ngulu sloeg den weg in naar het Oosten. Ngulu ging rechtdoor tot aan den tuin van den koning van het Oosten en hij zag de zeven dochters van den koning, en hij vroeg hun suikerriet en zij gaven (het) hem niet; slechts de jongste, wier borsten zich ontwikkelden, gaf hem (wat). De oudere gaven hem niet, omdat hij zijn uiterlijk van een jongeling had veranderd in dat van een leelijken ouden man, (het vragen naar suikerriet aan een meisje wordt daar meestal beschouwd als het verzoek tot het aanknoopen van liefdesbetrekking met haar.) Den volgenden dag keerden zij terug naar hun paleis en hij volgde haar, de jongste namelijk, wier borsten zich ontwikkelden, en toen

zij aan het huis gekomen waren, ging hij recht door naar het vuur en warmde zich. De oudere (zusters) zeiden (toen) tegen de jongere: «(Is) hij daar uw man?» En zij bespuwden hem en traptten hem. 's Avonds sliep hij op de slaapplaats van de jongere, (en) toen hij binnen was, deed hij zijn leeftijd (uiterlijk) terugkeeren (deed hij zijne vermomming af), gelijk het vroeger was, het uiterlijk van een mooien man. Als de hanen kraaiden (in den morgenstond) deed hij zijn mom weer terugkeeren en hij werd weer een oude (man).

Niet lang daarna (ging) de vrouw, nadat zij gegeten had, zijn mom verbranden, zoodat hij den geur ervan rook, en hij stond op en hij vond (verkreëg) nog een heel klein stukje van zijn mom, dat nog niet verbrand was, en hij wierp dat op zij van het huis, en het werd een steen van het huis en de beide echtgenooten woonden in dat huis.

Hun vader, de koning, had spijt van zijne kinderen en hij zeide tot hen: «Laten wij dezen man door een list op de proef stellen, dat uwe jongere (zuster) zijn goeden aard gewaar wordt.» Zij, deze zes, haatten hare jongere (zuster), vanwege haren man, en zij kwamen en vroegen haar, namelijk aan hunne jongere (zuster): «Is je man goed voor je?» De jongere antwoordde: «Hij is goed voor mij.»

Op zekeren dag ging Ngulu visschen met de lijn, en zijne vrouw bleef thuis, en hare oudere (zusters) kwamen en haalden haar over om bladeren te plukken. Zij gingen landwaarts en zij zagen eene slang en zij stootten hunne jongere (zuster) op de slang, en die heeft haar ingeslikt. Daarna keerden zij terug naar haar huis en zij wilden, dat haar man met hen trouwde, maar hij wilde niet en hij vroeg hen: Waar is uw jongere (zuster) heengegaan? En zij gaven te kennen: «Eene slang aan de landzijde, onder de bladeren (zat zij), heeft haar ingeslikt.»

Ngulu hoorde dat en hij nam zijn ring en ging daarmede landwaarts onder de bladeren landwaarts en hij zocht zijne vrouw en hij zag de slang en de slang zeide tot hem: «He Ngulu! welke moeite hebt gij, of wat deert u, daar ge nooit tot mij kwaamt, maar dat gij (nu) tot mij komt?» En Ngulu antwoordde: Ik heb geen moeite en mij deert niets; slechts zoek ik mijne vrouw. De slang zeide: «Hebt gij daarover moeite, doe dan uwe oogen dicht!» En hij deed ze dicht, en de slang spuwde haar uit en zij was levend; alzoo keerden zij terug naar hun

huis, en zij bekeken zich (spiegelden zich) in hun put (water) en hun uiterlijk was veel schooner.

Ngulu deed haar (zijne vrouw namelijk) beloven: «Als je oudere (zusters) je trachten over te halen ergens naar toe te gaan, stem dan niet toe, want 't zal niet lang duren of je krijgt een ongeluk.»

Op zekeren dag ging hij visschen met de lijn en zijne vrouw bleef thuis. Hare oudere (zusters) kwamen en haalden haar over, zeggende: «Komt! laten wij bamboegeledingen halen, anders is er niets, als je man binnenkomt, om de visch in te doen.» Zij wilde wel en zij gingen; zij volgden den loop der rivier en zij zagen een krokodil. En zij stieten haar (naar beneden in de rivier) en de krokodil at haar op. Daarna keerden zij terug naar hun huis en wachtten op haar man. Ngulu kwam binnen en riep zijne vrouw en de oudere (zusters) antwoordden en hij vroeg hen: «Uw jongere (zuster), waar is zij heen?» Zij antwoordden, dat zij gestorven was; een krokodil had haar gebeten (opgegeten). 't Is beter dat gij ons slechts trouwt. Maar Ngulu wilde niet en zijn ring nam hij mee en hij zocht haar; hij volgde den loop der rivier en tijdens eenmaal ademen (in een oogwenk) zag hij de krokodil en die zeide tot hem: «Ach, Ngulu! welke moeite hebt gij of wat deert u, dat gij tot mij komt en (vroeger) kwaamt gij niet?» En hij zeide: «Ik heb geen moeite en mij deert niets, ik kom slechts mijne vrouw zoeken.» En de krokodil zeide: «Wees daarover niet bezorgd, doe toch uwe oogen eens dicht;» en hij deed ze dicht en toen spuwde de krokodil haar weer uit en zij leefde weer. Zij tweeën keerden (toen) weer terug naar hun huis en zij bekeken zich (spiegelden zich) in hun put en hun uiterlijk was veel schooner.

(Toen) beval Ngulu zijne vrouw zes naalden te koopen en zij riep hare oudere (zusters) en zij deelde er aan elk een uit, en die naalden staken in hunne oogen en zij huilden en zij rolden zich over den grond.

Ngulu en zijne vrouw vertrokken (daarop), (en) zij sloegen den weg in naar het Westen. Niet lang daarna kwamen zij aan de stad van den koning van het Westen. Aldaar was Katirima, maar haar huis was daar boven in het uitspanseel. De onderdanen van den koning speelden met krissen (een spel waarbij een kris vooruit en omhoog geschopt wordt); degene, die haar raakte, (wiens kris op haar viel) (mocht) haar trouwen.

Ngulu en zijne vrouw gingen in het huis van eene oude vrouw, en hij hoorde het rumoer van de menschen en hij vroeg dat oudje: «Wat is de oorzaak (ervan), dat de onderdanen rumoer maken?» Dat oudje zeide: «Er is eene maagd na langen tijd (afwezig te zijn geweest) teruggekomen en haar huis is in het uitspanse; nu spelen de onderdanen des konings met krissen, (en) alwiens kris haar raakt, die wordt haar man.» En Ngulu zeide tot haar: «Grootje! is het ons ook toegestaan (te spelen) of niet?» Zij zeide: «'t Is toegestaan.» Daarna ging Ngulu den weg op en hij nam zijn ring (van den vinger) en wierp hem (in de hoogte) en die kwam op haar neer. Toen zeiden de onderdanen dat de hunne op haar neerkwam, zoodat zij boos op elkaar werden en elkaar stompten en wonden kregen en hun bloed vloede. Ngulu zag dat en (toen) liepen zij hard weg en keerden terug naar het huis van het oudje. Met eenmaal ademhalen was Katirima afgedaald en zij zeide tot hen: Maakt toch niet zoo'n leven, want het was de uwe (uw ring of kris) niet; daarginds is iemand, van hem is hij; wacht, ik zal hem zoeken; daarop kwam zij en deed haar ring af en wierp hem (in de hoogte); de ring nu kwam neer op het huis van het oudje. Alzoo ging Katirima naar dat huis en zij zeide: Hij is geen vreemdeling, doch (wij hier zijn) broer en zuster,

en zij zong:

Koetjoepaoe bananen van Kau,
 gepelde rijst van Loloda,
 (Na) eenige dagen en eenige maanden
 Zusters en broeders ontmoeten elkaar.

Daarna vernam de koning (dat) Katirima en haar broeder elkaar (weer) gezien hadden, en de koning vroeg Katirima ten huwelijk. (En) daarop nam de koning Ngulu tot zich en hij werd rijksbestierder des konings.

Nº. 3. O Tatu ma saek o guratji.

O njawa moi ma eja de ma ela jo soneng jo moinokau de una wo ma tetengo o wolaka de wo susa de wo misikin de awi liak de dodot i wi faduliua, de i silomang: «o Ali misikin». O wange moiuku wa oko o gasioko de wo tulada o dowongika o kapal moi awi liaro tumuding de ma tatu ma saek tumuding. Genangkadau ma kolan awi ngoak-ngoak jo uti jo gugule, de

ja make o kapal ma dulada gena de jo ali jo mau jo palen o kapal kogena.

O upas wo dola o kadatoije de wi singasu ma kolanika o perkara gena de wo sulok i wi alok o Ali misikin de wo dola de wi tedesuba ma kolanoika. Ma kolano i wi sulok wa salik o kapal gena. Una wo ali de wo temo: Ja Djou! ta diai o gota ma koua, moi-moin ma koua, duga-duga o dowongiku to diai ma dulada, done ta aje kia-kia? Ma kolan nage wo ngamo de wo temo: Ua no lepe ani demo, no tagi! la na salik o kapal gena de ma tatu gena la ai ngoak to ki silalu; nako no tagiua, to ni toma.

O Ali misikin wo ganamatua, ma wo uti de wo tagi, wa nonu o wange ma dumunika. O musum moi ma gilang de wo ma siadon o djiko moi de wa ngolik o kapal moi de ma liaro ka ngodu moi de ma tatu ma saek o guratji ngodu moi. Wo ma sinipol awi dudungisa de wa ngolik o ngekom moi, de wa nonu gena. I kilangua ma bereki o ngeweka wo mi make, de wo mi sano: «Beje! o ngekom nena kiaka i tubuk? De muna mo walus: «Danongo! Wasi no tagi ma ileka o lobil ma loa ola no isen o rame moi dina o belelaka. O Ali misikin wo temo: Nako kogena djolosi to ma idusi, nako to kiolok ola no i tomang. O lobil ma loa de manga were i bolako, de ma bereki mi tomang; wa bason de wa isa. Genakadau, de wo ki make ma kolan awi kawasa o dopo-dopo ja sepa-sepa ma moi-ma moi, la awi dopo-dopo i mi dutubuk ma kolan awi ngoak daku o kadataka guuna mi lokatau.

O Ali misikin wa ika o upasika wo temo: «Nako ja akun to sepa ekola koua?» De ma upas wo temo: «Dodoali ja akunua?» Una wo temoli: «Nako i mi dutubukua, gena koua ma nako i mi dutubuk done kia-kia?» Ma upas wo walus: «Ma djou kolano awi demo i paselokau: «To nagaona i mi dutubuk gena wo mi iakau.» Abeika ngona ma no sepali. Oli wo sepa awi dopo-dopo, de i mi dutubuku ami saek ije de i otok ami taratibi ma jekuku. Ma kolan awi ngoak gena ma golak awi dopo-dopo gena de ma ame de mo temo: Ai lokat gunau. — Genakadau de o kawasa jo makangamo, momoi-momoi jo temo ka to ngoi ai dopo-dopo sigadon i dadika makatidingi. O upas wo ki daake wo temo: Abeika ni ma lilosi ka ti nginiua, o njawa moi, kangano gena, to una. Jo makangamo gena, de o Ali misikin wo leal wo oma ma bereki ami wolaka de wi salik daioko de wi make de wi asa ma kolanika.

* Wa sebang de wo tedesuba ma kolaniye, de ma kolan wi sano: «I gou-goung ani dopo-dopo' i mi dutubukije?» De o Ali misikin wo walus: «I goung, to ngoi djou.» Ma kolan wo temoli: Nako kogena ai ngoak no m'iak sebabu ai demo i paselokau. Ma kolan wa sulok o kuasa jo rame o wange tumuding de o lobil tumuding sebabu awi ngoak jo kawin. Manga rame i pasal de ma kolan wi sano o Ali misikinika wo temo: «Edo! Nena no tagisi ani bionika, ekola no mau ani dudungika?» O Ali misikin wo temo: «Ja Djou! Ani ngoak ngoi nena, o dunia i ogol de i lilosi, ka to tagisi ai bionika». De ma kolan wo temo: «Nako kogena, no oma ola no mi tulu ani wekat de na tulu ani kapal dai.»

Bolotino wo tagisi wo mau wo salik o kapal o liaro tumuding de ma tatu ma saek o guratji tumuding. Wo tagi o musum moi wa make o kapal de ma wekat moili. Kogena waakan sigadon o belela tumuding wo tulu, de wa make ma wekat ja tumuding o ma kolan ja tumuding manga ngoak. De o belela ma basal nena wa make o kapal de ma liaro tumuding de o tatu ma saek o tumuding de una ma Ali misikin wo temo: «O kapal daie ma tero de ma dulada ngoi ta diai gena.» O moi-moin i paselokau de o Ali misikin wo oma awi djoengika de o belela butanga gena wo tulu awi wekat-wekat wo ki sidulu de awi kapal-kapal gena. O Ali misikin wo palen o kapal de ma liaro tumuding gena de moi-moi jo sidet jo oma o Ali misikin awi belelaka.

O njawa genangkadau ja modong jo gelelo o kapal tumuding ja sidet jo wosam manga djikoka de o kapal i sila-sila gena i lamok i kudai de ma liaro tumuding de ma tatu ma saek o guratji tumuding. Ona jo singasu o engin ma kapal daie. Ma kolan wi sulok awi opas o gasiko wa gelelo o kapal gena. Ma opas wo oma de wo singasu o kapal-kapal gena, o kapal perang ja modi, genadai ka o Ali misikin wo omano.

Ma o kolan wo temo: «No togolang bote; o Ali misikin kiainosi, wo sonengokau bote, sebabu o musum tumuding ma kilang nena awi abari koiwa.» Genakadau de ma kolan awi ngoa-ngoak ja ino de i wi singasu ma kolanika: «I goung o Ali misikin wo omaokau, kangano una wo utiokau dai.» Ola ma kolan wo ngaku sebabu awi ngoa-ngoak jo singasu o kapal dai de ma liaro tumuding gena matero de wo tulada o dowongiku.

Bolotino o idin o kolanuku ato o Ali misikin wo dolasi o kadatoije, de o Ali misikin wo temo o upasika: «O njawa so ngoi

to susa de to rasaiua, to ali de to misikin, to ma talali de ma kolan ma rupa kia-kia?» Ma upas wo dolaije de wo singasu ma kolanika. De ma moiokali o idin ma kolanuku: «O Ali misikin ga i loa dewelano ua w'iwaije».

O dewelano o Ali misikin wo ma sinoa awi pakean o guratji moi-moin de ola wo dola o kadatoije. Genakadau ma kolan wo kisulok awi babatu-babatu jo ma toluino de wo ki temo: «Nako ngini moi-moin ni njiang, ngoi to mau to sinoa o Ali misikin wo kolan wo sialit ngoi, sebabu to berekiokau de ai ngoak o naul moiua.»

Ona ma babatu-babatu gena jo njiang de i wi sigogel o Ali misikin ma djou kolan awi kurusika de i wi suba una. Kogena o Ali misikin wo ki pareta ai ba de kawasa de o adil. Awi kapal tumuding gena i dadi o kapal perang. O engin ma njawa ja inoua ma jo fangu o batuang unangika.

Nº. 3. De gouden vischkop (voor op de boot).

Iemand, wiens vaders en moeders alle (dus ook zijn ooms en tantes, want die worden ook veelal oudere of jongere vaders of moeders genoemd, al nadat zij ouder of jonger zijn dan de eigenlijke vader of moeder) overleden waren, woonde alleen in huis en hij had het moeilijk en was arm en zijne broeders bekommerden zich niet om hem, en men noemde hem: «de arme Ali.» Op zekeren dag (ging) hij naar zee en teekende in het zeezand een schip met zeven masten en met zeven vischkoppen (op de voorplecht). Toen gingen de kinderen des konings naar beneden (naar het strand) om te spelen, en zij vonden de teekening van dat schip en zij weenden; zij wilden zoo maar aan boord gaan van dat schip.

Een politiesoldaat ging naar boven naar des konings paleis (dat meestal op een heuvel ligt) en gaf deze zaak aan den koning te kennen, en hij (de koning) gaf bevel om den armen Ali te roepen en hij (de arme Ali namelijk) ging naar boven en boog zich voor den koning. De koning beval hem (daarop) om dat schip te zoeken. Hij weende (toen) en zeide: «Ja heer! ik maakte het niet van hout noch van iets anders, slechts teekende ik in het zeezand; alzoo wat zal ik zoeken?»

De koning dan werd boos en hij zeide: «Praat niet langer, ga! opdat gij dat schip met die vischkop zoekt, zoodat ik

mijne kinderen ermee kan laten varen; (en) als gij niet gaat, dood ik je.»

Arme Ali sprak niet tegen, maar hij ging naar beneden en verwijderde zich; hij sloeg den weg in naar het Westen. Na een jaar tijds was hij tot aan eene zeegolf gekomen en hij zag daar een schip met een mast en met een gouden vischkop (aan den boeg). Hij keerde zich (toen) om en zag achter zich landwaarts een weg, en dien sloeg hij in. Spoedig vond hij (toen) eene oude vrouw en hij vroeg haar:

«Moedertje! waar loopt deze weg op uit?» En zij antwoordde: «Kleinkind! ga nog niet, 't is zoo dadelijk avond (en) dan (zult) gij hooren, dat er landwaarts in het dorp een feest is.» De arme Ali zeide: «Als het zoo is, dan is het beter, dat ik eerst ga liggen om te slapen, (en) als ik slaap (en het feest begint), maak gij mij dan wakker.» Des avonds kwam (hoorde men) het gedruisch (van het feest), en het oudje wekte hem; hij stond op en ging landwaarts. Aldaar zag hij de onderdanen des konings een voor een met de kris spelen, en wiens kris op de dochter des konings neerkwam, die (zou) haar man (worden).

De arme Ali ging naar den politiesoldaat toe en hij zeide: «Is het geoorloofd dat ik speel of niet?» En de politiesoldaat zeide: «Waarom zou het niet geoorloofd zijn?» Hij zeide weer: «Als men haar niet raakt, dan is het niets, maar als men haar raakt, hoe moet het dan?» De politiesoldaat antwoordde: «Mijnheer de koning heeft zijn woord gegeven: (dat) wie haar raakt, haar tot vrouw krijgt. Kom! speel gij ook eens.» Toen speelde hij (ook) met zijn kris, en hij raakte haar op haar hoofd en (daarna) viel die (kris) op haar schoot. 's Konings dochter greep zijn kris en kuste die en zeide: «Hij (zal) mijn man (zijn).»

Toen (werden) al de onderdanen boos op elkaar (en) ieder zeide: «'t was toch mijn kris;» zoodat ze met elkaar gingen boksen. De politiesoldaat bestrafte hen, hij zeide: «Kom, houdt u toch stil, ('t was) de uwe niet, ('t was) die van iemand, die zooeven (hier was).» Toen zij nu ruzie hadden, vluchtte de arme Ali; hij keerde terug naar het huis van het oudje en hij zocht haar (n.m.l. de prinses) aan het strand en hij vond haar en bracht haar bij den koning.

Hij (stond) tegenover den koning en boog zich voor hem en de koning vroeg hem: «Is het waar, dat uw kris haar raakte?» En de arme Ali antwoordde: «'t Is waar, ('t was) de mijne, heer!» De koning zei weer: «Als het aldus is, dan trouwt gij

met mijne dochter, omdat ik alzoo gesproken heb.» (Toen) beval de koning (aan) de onderdanen om zeven dagen en zeven nachten (lang) feest te vieren, omdat zijne kinderen trouwden.

Nadat hun feest was afgeloopen (toen), vroeg de koning aan arme Ali, zeggende: «Zeg! Wilt gij nu voor uw aangezicht uitgaan, of terugkeeren?» De arme Ali zeide: «Ja, heer! Ik uw kind zal, nu de wereld stil is ('t vrede is), voor mijn aangezicht henengaan». En de koning zeide: «Als het zoo is, keer (dan eerst) terug om uw vrouw mee te nemen en neem ook uw schip, daar op zee, mee.»

Daarna ging hij om het schip met de zeven masten en met zeven gouden vischkoppen te zoeken. Hij ging een jaar en hij vond een schip en (ook) nog eene vrouw. Alzoo deed hij tot hij zeven dorpen aangedaan had, en hij vond (nam) nog zeven vrouwen, de dochters van zeven koningen. En in het laatste dorp vond hij een schip met zeven masten en met zeven vischkoppen (voor aan den boeg) en de arme Ali zeide: «het schip op zee is gelijk aan de teekening, die ik gemaakt heb.»

Alles was klaar (voor de reis) en arme Ali keerde terug naar zijn heer en hij legde aan bij die zes dorpen en zijne vrouwen, die nam hij mede met zijne schepen. Arme Ali (zelf) ging aan boord van het schip met die zeven masten en alle (schepen) zeilden (weg), zij keerden terug naar het dorp van arme Ali.

De menschen aldaar (werden) bevreesd, (toen) zij de zeven schepen hun baai zagen binnenzeilen en het voorste schip was veel grooter en had zeven masten en zeven gouden vischkoppen. Men gaf te kennen dat daar op zee de schepen van den vijand waren. De koning zond zijn politiesoldaat naar zee, om die schepen te (gaan) zien. De politiesoldaat keerde terug en gaf te kennen dat die schepen wellicht oorlogschepen waren; daar op zee toch was arme Ali, die terugkeerde. Maar de koning zeide: «Gij (zijt) wellicht krankzinnig; vanwaar zou arme Ali hierheen komen, hij (is) toch gestorven, daar er zeven jaren lang geen bericht van hem (ontvangen) is.» Toen kwamen de kinderen des konings en gaven den koning te kennen: «'t Is waar, arme Ali is teruggekeerd, zooeven is hij daar aan zee van boord gegaan;» daarop geloofde de koning (het), omdat zijne kinderen te kennen gaven, (dat) het schip daar op zee met zijn zeven masten gelijk was aan (dat schip), dat hij (vroeger) op het strand had geteekend.

Daarna ging er een bevel uit van den koning luidende: «laat arme Ali opgaan naar het paleis,» en arme Ali zeide tot den politiesoldaat: «Iemand als ik, armoedig en leelijk, ik ween en ben arm, hoe kan ik verschijnen voor het aangezicht des konings?» De politiesoldaat ging naar boven en gaf dat den koning te kennen. En weer kwam er een bevel van den koning naar beneden (luidende): «'t Is goed, dat arme Ali morgen vroeg niet nalate naar boven te komen.»

Den volgenden morgen trok arme Ali zijn geheel gouden costuum aan en ging toen op naar het paleis. Toen riep de koning zijne ondergeschikte hoofden te zamen en hij zeide tot hen: «Indien gijlieden het goed vindt (dan) zal ik armen Ali aanstellen als koning om mij op te volgen, omdat ik reeds oud ben en geen enkelen zoon heb.»

Zij, die ondergeschikte hoofden, vonden dat goed en zij deden armen Ali zitten op den stoel van den heer koning en zij bogen zich voor hem neder. Toen regeerde arme Ali zijn volk en onderdanen met rechtvaardigheid. Zijne zeven schepen werden oorlogsschepen. (En) de vijand vertoonde zich niet, doch betaalde belasting aan hem.

N° 4. O Ngo Damura.

O naul moi de ma wekat de awi ngoak o ngeweka mo ma tetengo ami lomang o ngo Damura. Ma wekat gumuna ami womas ma noa o koju o kuso ma saekoka, ona jo djaga, o siba de o luri ua ja reno gena. O babalo moi mo nako gena. Mo diai o njawa-njawa mi kula o ngo Damuraka, mo ma sigugule. Mo mau ngo Damura mo sioma, ma babalu mo oluk de mo temo: «Nako no mau o njawa-njawa gena, singofu no i kula o koju to ojom.

O ngo Damura ma ela mi singasu, ma mo oluk, de mi temo: «Nako no mi kula o koju gena done ngoi to soneng done o wange ma dulu na make o susa.»

Ma dewelano mo mau mo sigoguleli, ma muna o babalo mo oluko, mo mau o koju mi kulasi, ola mi kula o njawa-njawa gena mi siguguleli. Ma ngoak o ngo Damura gena mo omaka de ma ela mo mi gali. Ma ela mo olomua, de o njawa mo ki sulok ja teang o koju gena de ma sowok i mi kula o babalo gena de ngo Damura ma ela mo soneng.

Genakadau ola o njawa-njawa gena i mi kula o ngo Damuraka. — O wange moiku jo ma gugule o ngo Damura de ma babalu ami ngoak de ngo babalo mi temo ngo Damuraka: «Na ika! de no wi temo ani ejaka djolosi wo iak ka ngoi la ngone wo ma noa o wola moi». Bolotino ma ika de mi singasu ma ejaka, de ma eja wo temo: «Nako no mau to mi iak, done o wange ma dulu done no susa». Ngo Damura mo singasu ma ejaka mo temo: «O babalo moi gumuna mo i asa ja loa de to muna ami ngoak mo djaga mi maka manaki. Mo siganamot ma eja, mo mau ma siela ngo babalo gena. I kilangua de wo njiang de wo mi iak. Ma didisila o babalo gena ngo Damura mi asa ja loa. I kilango de mi asa i tila, ka mi djaga mi gogosa ou. Genakadau ola ngo Damura mo ma tuduba, de ma eja wo mi temo: «Nenakadau to temo, okia sababu no i siganamot, nena ola no ma toduba. Ngo Damura ma ela babau mo djaga mi sulok ngo Damura o gota ma eje de mo palis o susu de mo sakai, ma ami ngoak ma dutu mi sulokua. Mi sibason, ngo Damura ma ilen i ma salah, ka mi gosa.

O wange moiku de mi sulok ngo Damura mo ma wokal, de ma ela babau ami kous ma sononga ma alinoka.

Mo omaije de mi gosa ngo Damura de mi sulok mo salik sigadon mo make. Ngo Damura genakadau de mo salik mo tobong o akeloko; ma adon o peliku de o gosomang moi ma make de mo temo: «Tabea beje gosomang.» O gosomang i temo: «Tjekede danong, kangano ua no i tabea tanu to ni goliokau; de ani susa okia sigadon ai wolano ma na adon. Botino de ngo Damura mo temo: Ai ela bobau ami kous to ma wokal de ta alinoka, oli mo i gosa de mo i sulok to salik sigadon ta make».

Nako ka genade ua na susa, abeika ai ngoak na djaga la ngoi to salik. Genakadau de o gosomang i tagi i salik ma kous gena. Ngo Damura ma totil o gosomang ma ngoak de mo siwowa mo temo:

«Ding dikiding o gosomang ma ngoak

Ma boung o dupa de o tjapaka».

Botino de ma gosomang i sapongino de ma kous gena. Ika kakulikasi de i isenokau ma gosomang ngo Damura ma dikiding o gosomang ma ngoak. O gosomang i sapongino de i ma siloang de i mi temo: Ai ngoak na dikidingokau, okia to ni kula? Djolosi ani lako na luwutoka de ani ulu na moanoka la ai eka

to dumo ani uluko de i mi temo ngo Damuraka: «Nako o ngekomoka ni maka-make o njawa de ua no temo-temo, de nako o susa i ni daen, na ino ngoi ino.»

Genakadau de ngo Damura mo oma. O njawa i mi temo, ma mo walusua. O wolaka maika ola mo temo, de o pipi mo siwelang ami ulusa.

Bolotino ami dodot babau gena mi sano, kia-kiali sigadon o pipi no siwelang ani ulusa? De ngo Damura mo singasu muna de o gosomang manga perkara.

Ma dodot babau nena mo mau so ka muna okali. Ma dewelano muna mo ma wokai de ma alin ami kous ma sononga, de mo tobong ma salik de ma adon o peliku de mi make o gosomang gena de mo temo:

«Tabea beje gosomang.» De o gosomang i temo: «Tjèdeke! danong kangano la no i tabeaa, to ni golikau, ani susa okia sigadon ai wolano na adon?» Muna mo walus ai susa okiaua, duga-duga ai kous i alin nena ta salik. O gosomang i temo: «Nako kogena i susaua iti galok ai ngoak na djaga la ngoi ta salik; de i tagi. Muna gena o gosomang ma ngoak ma totil de mo siwowa ma temo:

«Ding dikiding, o gosomang ma ngoak.

Ma boung ka o nabo de o sarana.»

I bolotino de ma gosomang i sapongino de o kous gena. I kakulikasi de i isenokau de o gosomang i tolat de i temo: «Danongo na dikiding okau de ai ngoak, okiaua to ni kula, ma ani lako na luwut de ani ulu na moan»; de ma gosomang gena o tonak ma ile mo songodak ami uluko. Bolotino de mo oma. O ngekomka, nako o njawa i mi temo de muna ma mo temo de ami ulu ko mo siwelang o mamaling de o tonak de mo samaekokau.

O lobil moiku de ma kolan wa diai o rame, de wo ki alok awi kawasa moi-moi jo rame. Ngo Damura ma eja de ma ela babau, de mi dodot babau ka ona jo tagi, ma muna i mi sigonoua. O lobil tugulonano de o ngo Damura mo tagi o beje gosomangika, ma singasu mo mau mo tagi ma kolan awi rameka, ma ami pakean koiwa. Ma gosomang i mi temo no i damaa nenakadau la ngoi to tagi ta aje. O ngomas moi de ma gosomang i sapongino de ami pakean o salaka moi-moin. Ngo Damura ma aje ma pakean gena mo oma de mo ma sinoa de ola mo tagi ma kolan awi rameka. Ma osam de o njawa moi-moin jo sidodokan, de ma kolan awi ngoak o naul gena wo

mi igo. Ona jo rame sigadon o namo i tail ma moi de ngo Damura mo oma de mo gila-gilang o beje o gosomangika o pakean gena mo sioma, bolotino ami wolaka mo oma mo palis de o akel mo sauk.

Kinitalokau ola ma eja de ma ela babau de mi dodot babau jo oma, de i mi singasu o ngo Damuraka: «Ka utu ngo Djou Boki moi ma ino de ami pakean o salaka moi-moin. O kolan okia ma ngoak mi rasai kogena ma rupa? «De o namo i temo, mo omaka». Ngo Damura mo isen, ma mo ma lilioka.

Ma lobilukuli jo rameli ma kolanika. Ona nena jo tagi, de ngo Damura i mi noaka. O lobil tugulonano mo tagi ngo beje o gosomangika de mo galok ami pakean gena. O gosomang i mi temo: «O pakean gena ka utu na pake-pake gena, nena na pakeua, nena ma ile to ni kula o pakean guratji»; de o gosomang i tagi i eje. O ngomas moi de i omaino de o pakean o guratji moi-moin, sigadon ami tjapatu ma o guratji; de o gosomang i mi temo: «Nako o pakean nena na pake i kilangua de no iak. I togumino de mo ma sinoa o pakean gena de mo palen o kureta, o beje o gosomang i mi kula gena. O ngomas moi de o kureta gena i ma sigadonakau gena ja rame-rameka. Ngo Damura mo asam de mi sidodokan moi-moin.

Kogena ona jo rameli sigadon o namo i tail ma moi de ngo Damura mo supu, de mo palen ami kureta, ma kolan awi ngoak o naul gena wo ma tebul ami kureta ma dejaku. O kureta gena i tagi sigadon ma kolan ai tapak ja pasal de ngo Damura mi tila ma kolan awi ngoak gena. Ma kolan awi ngoak gena wo ma tebul wo uti gena, de wo djai-djai wa siat ngo Damura ami tjapatu ma sononga. Ngo Damura ma adon ngo beje o gosomang gena de mo singasu ma tjapatu ma sononga ma kolan awi ngoak o naul wa siatokau.

O beje o gosomang mo walus: «Idodoaua, o tjapatu gena i dadi ma ugul ika-ika no dadi awi boöki».

I bolotino mo ma tait mo oma ami wolaka mo palis de o akel ma sauk. I kinitalokau ola ma eja de ma ela babau de mi dodot babau jo oma, de ngo Damuraka mi singasu o ngo boki gena ma inookali, sigadon ma kolan awi ngoak o naul wo mi sidodogolangka. Ngo Damura mo ma lililokau. Togumino ma kolan awi upas wo kula o parenta o ngeweka moi-moin o belela ma dejaka jo ma tolong de jo ma situga o tjapatu ma sononga gena. To nagona manga jou ja daen o tjapatu gena,

ngalo o susa ma njawa, gumuna ma kolan awi ngoak ma wekat.

O ngomas moi ma kolan awi kadato gena i peetokau de o ngeweka, ngo Damura mi dodot babau gena mo tagi, ma muna i mi sigonoaua. Ma moi-moin jo ma situga ma ja daenua, sigadon moi-moin jo ma situga, ma i dadiua. De o njawa jo singasu ma kolanika naga o masoles moi, ma inoua; ami ela bābau i mi sigonoaua.

Kogena ma kolan wi sulok ma opas wo mi aje ngo Damura. Ma ino de mo ma situga ola i tiai.

Ma kolan wi temo awi ngoakika: O njawa misikin kegena no mi iak, i dadi?» De wo walus: «ngalo mo misikin ekola mo kaja, ai demo i paselokau, done to akan kia-kiasi?» Bolotino ma kolan wo ki pareta awi kuwasa ja diai o rame sababu awi ngoak wo ijak gena.

Moi-moin i bolotokau, tanu o lobil nena jo kawin, de ngo Damura mo galok ma lokatika, nako no njiang to omasi, la o lobil ma loa ola ta ino de o kawin i dadi, de o lokat wo njiang. Ngo Damura mo tagi o gosomangika de mo galok ami pakean gena de ami kureta. O lobil ma loa gena mo ma alik, bolotino o pakean gena mo ma sinoa de ami tjapatu ma sononga gena mo pake de mo palen o kureta gena, de mo tagi o kadatoka.

Ma kolan de ma wekat de awi ngoak ja make o kureta gena de ngo Damura de ami pakean gena ola de jo ma tudubaua i bolot gena ola ona jo kawin.

Ngo Damura ami ela babau de mi dodot babau i mi dolat sababu muna mo Bokiokau. O wange moiku de ma dodot o babau mi alok ngo Damura jo ma siolu-olu o akelika. Botino de ma dodot babau mi tila o akeluku, de o gosomang moi i mi asil ngo Damura gena. Ma kolan awi ngoak wo isen ngo Damura o gosomang i mi goliokau de wo ma tebul o akeluku, wo mi salik sigadon wa adon o peliko; de o gosomang wa make de wo temo: «Tabea o beje o gosomang», de o gosomang i temo: «Tjedeke, kangano la ua no i tabea, to ni goliokau, no susa okia sigadon ai wolano na adon?» Ma kolan awi ngoak wo walus: «Ai susa okiaua, ai wekat o ngo Damura o gosomang i mi goliokau». O beje o gosomang i isen kogena de i ngamo de ia tolongu o gosomang moi-moin o akel ma dejaka; moi-moin i ma tolonguokau, de ma beje o gosomang ia sano: «Ai danong ngo Damura nagona i mi goli?» O gosomang moi i walus: «Ngoi to mi asil,» de o gosomang ma bereki gena i

temo: «Tait! no mi siwelang, nako koua done to ni toma.»

O gosomang i mi siwelang ngo Damura. De ma beje gena mi laem sigadon mo wangoli; de ma beje gena mo sipareta o gosomang moi-moin ngo Damura de ma lokat ni ki goli i akunua; ma ni ma sisininga ngo Damura ma dodot babau gena, nako ni mi make mo ma olik ekola mo uti o akeluku, ika ni mi goliou.

O wange gena ngo Damura de ma lokat jo oma manga kadatoije. I kilangua de ngo Damura ma dodot babau mo ma olik o akeluku de o gosomang moi i mi golika. Ma ela wo isen ami ngoak o gosomang i mi goli, de ma ela mo tobong o akeluku mi salik de ma adon o peliku de mo ngolik o gosomang moi, de mo tabeaa o gosomang gena, oli i mi goli de mo soneng, dadi ma ela de ma ngoak ka ma moi jo ki sidogolika.

Nº. 4. De vrouw Damura.

(Er waren) een man en zijne vrouw en zijne dochter was maar alleen (eenig kind), Damura geheeten. De vrouw nu deed hare zielestof (tooverkracht) in abu-abubananen; zij dan pasten er op, dat de kleine groene papagaai en de luri ze (die bananen namelijk) niet zouden stuk pikken. Eene weduwe wist dat. (En) zij maakte eene pop (om die) aan Damura te geven, om er mee te spelen. Damura wilde die met zich mee naar huis nemen, doch de weduwe stond dat niet toe (zonder meer) en zij zeide: «als gij deze pop wilt (hebben), is het behoorlijk (dat) gij mij de bananen geeft om te eten.»

Daarna gaf Damura het hare moeder te kennen, maar zij stond het niet toe, en zij zeide: «als ge haar die bananen geeft, dan (zal) ik sterven (en) dan (zult) gij later moeilijkheden krijgen.» Den volgenden dag wilde zij er weer mee spelen, maar de weduwe stond het haar ook (toen) niet toe; zij wilde (dat) zij haar eerst bananen gaf, daarna (zou) zij haar de pop geven om ermee te spelen. Het kind Damura keerde terug en hare moeder weende om haar. De moeder at niet (van verdriet), en zij zond menschen (uit) om die bananen om te hakken (te oogsten) en de vruchten gaven zij aan de weduwe en de moeder van Damura stierf (doordat met die bananen ook hare zielestof niet meer kon leven). Daarop gaf zij die pop aan Damura.

Op zekeren dag speelden Damura en het kind der weduwe,

en de weduwe zeide tot Damura: «ga! en zeg tot uw vader, 't zou goed zijn, dat hij met mij trouwde, opdat wij in één huis (gaan) wonen.»

Toen ging zij en gaf het haar vader te kennen, en de vader zeide: «als gij wilt dat ik haar trouw, dan (zult) gij later moeite (krijgen).» Damura gaf haar vader te kennen, zeggende: «Die eene weduwe behandelt mij goed en het kind, dat zij oppast en ik zijn kameraden voor elkaar.» Zij sprak den vader tegen, zij wilde (dat) die weduwe hare moeder werd. Niet lang daarop stemde hij toe en hij trouwde haar.

In het eerst was de weduwe goed voor Damura. Daarna (werd) zij slecht voor haar; zij paste haar op (doch) sloeg haar. Toen had Damura er spijt van en de vader zeide tot haar: «nu zeg ik je, waarom hebt ge mij tegen mijn zin overgehaald (om te trouwen, want) nu hebt ge er spijt van.»

De stiefmoeder van Damura was er steeds op uit om haar te bevelen hout te halen, en onkruid weg te vegen en te koken, maar haar eigen kind zond zij niet. (Als) zij haar ('s morgens) wakker riep (wekte) (en) Damura het niet goed hoorde (er geen gevolg aan gaf), dan sloeg zij haar.

Op zekeren dag beval zij haar (kleeren) te wasschen, en (toen) liet zij de eene kous van hare stiefmoeder wegdrijven.

Zij keerde terug, opklimmende (uit de rivier) en (toen) sloeg zij Damura en beval haar te zoeken tot zij (die kous weer) gevonden had. Toen (ging) Damura zoeken, zij liep door het water der rivier zeewaarts, (en) zij kwam tot aan eene draaikolk en vond (zag) daar eene krokodil en zij zeide: «Goeden dag, grootje krokodil.» De krokodil zeide (daarop): Foei! klein-kind, (als) gij mij zooeven niet gegroet hadt, dan had ik je stellig gebeten (verscheurd); welke moeite hebt ge, zoodat ge aan mijn huis komt? Daarop zeide Damura: «ik waschte de kous van mijne stiefmoeder en liet die wegdrijven, waarop zij mij sloeg en mij beval te zoeken totdat ik die vond.» «Als het aldus is, heb dan geen moeite (wees niet bezorgd), kom, pas gij op mijn kind (jong) zoo (zal) ik zoeken.»

Toen ging de krokodil die kous zoeken. (En) Damura nam het kind (jong) der krokodil in hare armen en zij maakte het in slaap, zij zeide (zong):

Ding dikiding het kind (jong) der krokodil,

Zijn geur (is gelijk die) van wierook en (van) de tjempakabloem.

Daarop was de krokodil tot aan die kous gekomen. De krokodil was reeds ver en hoorde nog, (dat) Damura dikiding zong (voor) het kind (jong) der krokodil. De krokodil kwam weer bij haar en verheugde zich en zeide tot haar: «Gij hebt dikiding gezongen voor mijn kind, wat zal ik je geven? 't Is het beste dat ge je oogen dicht doet en je mond open, opdat ik mijn pruimpje in je mond gooi.» En zij (de krokodil) zeide tot Daruma: «Als gij onderweg menschen tegenkomt, dan moogt gij niets zeggen; en als gij moeite krijgt, kom dan naar mij toe.»

Toen keerde Damura terug. De menschen zeiden wat tegen haar, maar zij antwoordde niet. Zij ging naar haar huis toe en toen eerst sprak zij, en (toen) spuwde zij geld uit haar mond. Daarna vroeg hare stiefzuster haar: «hoe komt het dat gij geld uit uw mond spuwt?» En Damura gaf haar te kennen wat er met haar en de krokodil voorgevallen was.

De jongere stiefzuster nu wilde (dat het met haar zou gaan) zooals het met haar (namelijk Damura) gegaan was. — Den volgenden morgen ging zij kleeren wasschen en zij liet hare eene kous wegdrijven, en zij liep door het water (der rivier) en zij zocht haar (die kous) en zij kwam tot aan een draaikolk en zij vond (zag) die krokodil en zij zeide: «Goeden dag, grootje krokodil.» En de krokodil zeide: «Foei, kleinkind, (als) ge mij zooeven niet gegroet hadt, (dan had) ik je gebeten (verscheurd), wat deert u, dat gij tot aan mijn verblijfplaats komt?» Zij antwoordde: «mij deert niets, slechts is mijne kous weggedreven en die zoek ik nu.» De krokodil zeide: «als het zoo is, (dan is) het niet moeilijk, als gij mijn kind maar oppast opdat ik (kan) zoeken,» en zij (de krokodil namelijk) ging. Zij nu droeg het kind (jong) van de krokodil op den arm en zij maakte het in slaap, zij zeide (zong): «Ding dikiding, het krokodillenkint, zijn geur (lucht) is gelijk (die van) eene wond en (van) eene saranazweer.»

Daarop was de krokodil tot aan die kous gekomen. Zij was nog ver en hoorde het (zingen) en de krokodil werd toornig en zij zeide: «Kleinkind gij hebt (voor) mijn kind dikiding gezongen, wat (zal) ik je geven? Doe je oogen maar dicht en je mond open.» En de krokodil wierp een stukje aarde in haar mond. Daarna keerde zij terug. Onderweg, als de menschen wat tegen haar zeiden, praatte zij maar en zij spuwde uit haar mond steenen en aarde en zij werd daardoor beschaamd.

Op zekeren avond maakte (gaf) de koning een feest, en hij noodigde al zijne onderdanen om feest te vieren. De vader en de stiefmoeder en de stiefzuster van Damura gingen ook, doch haar stonden zij niet toe te gaan. Te middernacht ging Damura naar het grootje de krokodil (en) zij gaf haar te kennen dat zij naar het feest des konings wilde gaan, maar zij had geen (feest) kleeding. De krokodil zeide tot haar: «wacht hier op mij, dan zal ik de (kleeding) gaan halen.» Eenmaal ademhalen en de krokodil kwam weer (terug) en hare kleeren waren allemaal van zilver. Damura nam die kleeren, keerde terug (naar haar huis), trok ze aan en daarop ging ze naar het feest des konings. (Toen) zij binnen ging, schrikten alle menschen daarvan (van haar), en de zoon des konings kreeg haar lief. Zij vierden feest tot het eerste hanengekraai en Damura keerde terug en ging rechthuis naar grootmoeder krokodil en gaf die kleeren terug, daarop keerde zij naar huis terug (en) veegde ('t huis en erf) en maakte water heet.

(Toen) het licht werd, keerden haar vader, hare stiefmoeder en hare stiefzuster terug en zij vertelden aan Damura: «vanacht kwam er eene prinses en hare kleeren (waren) alle van zilver. Welke koning zijn kind is zoo mooi? (En) zij keerde terug, toen de hanen kraaiden.» Damura hoorde (dat), maar zij hield zich stil.

Toen het weer avond was, hielden zij weer feest bij den koning. Zij dan (de vader, de stiefmoeder en de stiefzuster) gingen, en Damura lieten zij thuis. Even voor middernacht ging zij naar grootmoeder krokodil en zij vroeg hare kleeren, die (zij den vorigen nacht had aangehad.) De krokodil zeide tot haar: «De kleeren, die gij vannacht aangehad hebt, (zult) gij nu niet aanhebben, zoo dadelijk zal ik u gouden kleeren geven»; en de krokodil ging ze halen. Eenmaal ademhalen en zij (was) terug met louter gouden kleeren, zoodat haar schoenen zelfs van goud waren; en de krokodil zeide tot haar: «als gij deze kleeren draagt, (dan zal) het niet lang duren of gij trouwt.» Daarna kleepte zij zich met die kleeren en zij steeg op den wagen, dien de krokodil haar gegeven had. Eenmaal ademhalen en het rijtuig (was) daar aangekomen, waar zij feestvierden. Damura ging binnen en zij deed hen allen schrikken (door de pracht van haar gouden kleeding).

Alzoo vierden zij weer feest tot de hanen de eerste maal kraaiden en Damura ging naar buiten en zij klom op haar wagen

(en) de zoon des konings sprong (ook) in haar wagen. Het rijtuig ging tot zij aan het eind van den grooten weg des konings (gekomen waren) en Damura duwde den zoon des konings (uit het rijtuig). Die zoon des konings sprong naar beneden (uit het rijtuig) en heel snel trok hij Damura haar eenen schoen uit.

Damura kwam (toen met het rijtuig) tot aan grootje krokodil en zij gaf te kennen, dat de zoon des konings haar eenen schoen uitgetrokken had.

Grootje krokodil antwoordde: «dat is niet erg, deze schoen zal de oorzaak worden dat gij later zijne prinses wordt (met hem zult trouwen).» Daarop keerde zij vlug terug naar haar huis, zij veegde (den vloer) en maakte water heet. Toen het licht geworden was kwamen haar vader, de stiefmoeder en de stiefzuster terug en zij vertelden aan Damura, dat die prinses weer gekomen was, zoodat de zoon des konings gekheid met haar gemaakt had.

Damura zei maar niets.

Daarop gaf de koning bevel aan zijne politiesoldaten om al de vrouwen van zijn dorp bij elkaar te brengen en dien eenen schoen te passen. Wier voet die schoen raakte (paste), zou, al was ze ook arm, de vrouw worden van den zoon des konings.

Eenmaal ademen (en) het paleis des koning was stampvol met vrouwen, de stiefzuster van Damura ging (ook), maar haar (namelijk Damura) stonden zij niet toe te gaan. Allen pasten (den schoen), maar aan niemand paste hij, totdat allen gepast hadden, maar het gelukte niet. En de menschen gaven den koning te kennen, dat er nog eene maagd was, (doch) zij was niet gekomen; hare stiefmoeder had haar niet toegestaan te gaan. Aldus zond de koning zijn politiesoldaat om Damura te halen. Zij kwam en zij paste (den gouden schoen) en toen paste die juist.

De koning zeide (toen) tot zijn zoon: (Dat) gij zulk een arm mensch trouwt, kan dat?» En hij antwoordde: «Zij mag arm zijn of rijk, mijn woord heb ik gegeven, dus wat (zou) ik (er) nog aan doen?» Daarop beval de koning zijne onderdanen om feest te vieren, want zijn zoon (zou) trouwen.

Alles was gereed om dien avond te trouwen, en Damura vroeg aan haar man, «als gij het goed vindt, (dan) keer ik nog (eerst) terug, doch vanavond zal ik hier komen en het trouwen gaat door,» en de man vond het goed. Damura ging naar de krokodil en zij vroeg hare (gouden) kleeven en haar rijtuig. Des

avonds ging zij zich baden, daarna kleepte zij zich met die (gouden) kleeren en dien eenen schoen deed zij aan en zij klom in dat rijtuig, en zij ging (reed) naar het paleis.

De koning en zijne vrouw en zijne kinderen zagen dat rijtuig en Damura met hare kleeding en toen hadden zij er geen spijt van (namelijk dat die arme Damura met 's konings zoon zou trouwen) (en) daarna trouwden zij.

Damura's stiefmoeder en stiefzuster haatten haar omdat zij prinses geworden was. Op zekeren dag riep de stiefzuster Damura om op de rivier te gaan roeien. Toen duwde de stiefzuster haar in het water neer, en een krokodil slikte haar in. 's Konings zoon hoorde dat een krokodil Damura gebeten had, en hij sprong naar beneden in het water, (en) hij zocht haar tot hij kwam aan de draaikolk, en hij zag de krokodil en hij zeide: «goeden dag, grootje krokodil» en de krokodil zeide: «Foei! als gij mij zooeven niet gegroet hadt, (dan had) ik je gebeten (verscheurd), welke moeite (hebt) ge, zoodat ge tot aan mijn verblijfplaats komt?» De zoon des konings antwoordde: «moeite (heb) ik niet, (doch) mijne vrouw Damura (is) door een krokodil opgegeten.»

Grootje krokodil hoorde aldus en (werd) boos en verzamelde al de krokodillen der rivier; allen waren verzameld en grootje krokodil vroeg hen: «Mijn kleinkind Damura, wie (van u allen) heeft haar gebeten?» Een krokodil antwoordde: «ik heb haar ingeslikt,» en die oude krokodil zeide: «Vlug! spuw haar uit, als (gij het) niet (doet), dood ik je.»

De krokodil spuwde Damura uit, en het grootje likte haar totdat zij weer levend werd, en het grootje beval aan al de krokodillen (dat ze) Damura en haar man niet mochten bijten, «maar denkt aan de stiefmoeder van Damura, als gij haar ziet (dat) zij zich baadt of zij in het water afdaalt, vooruit (dan), bijt (verscheurt) haar.»

Toen keerden Damura en haar man terug naar hun paleis. Niet lang daarna ging de stiefzuster van Damura zich baden in de rivier en een krokodil beet haar. Hare moeder hoorde (dat) haar kind door een krokodil verscheurd was, en de moeder liep door het water der rivier (om) haar te zoeken en zij kwam aan de draaikolk en zij zag een krokodil, en zij groette dien krokodil niet, alzoo beet hij haar en zij stierf; alzoo geschiedde het, dat de moeder en het kind in eens verscheurd werden.

N° 5. O misikin ma njawa.

O belela moika naga o misikin wo ma tetengo. Ma ela miwa, ma eja ma, iwa. Awi manaki genakadau jo tagi jo laung. Una wo mau wo tagi, ma awi kawa iwa, de awi njimu iwa. Kagenana wa salik manga kawa ma dobik-dobik, de wa dowang de awi njimu ka o todoku ma awal.

O oti moi wo ma damake i pidas, de wa djumu. I bolotino de una wo tagi wo jaung. Wa jaung o lobil moi sigadon o ital-italuku wa tobak o deho ngodu moi, w'ato wa toma, de ma naok i temo: «Ua no i toma, la o kabata moi to ni dotok. Na isa la o oti ngodu moi na diai la na oko no ma siolu-olusi, nako o naok i kabot de no kabata konena no temo: «Rabu de lo pane». Tjoba na kabata kogena, ola o naok na make. Wo oma wa isa de wa diai o oti moi. O lobiluku de una wo tagi awi njimu ma wa asaua, de awi kawa ma wa asaua.

Wo ma siolu-olusi de wo isen o kabot de wo kabata: «O Rabu de lo pane, o Rabu de lo pane.» O ngomas moi de ma oti ma dejaku o naok ja dedebul sigadon ja omang. Wo ma siolu wo sikaisa wo oma de wa diai awi naok, ma lakem wa gogiring, ma walik o kamasi wa diai, wo songodak o botoluku.

Una wo isen o njawa jo tagi ma kolanika, de i wi sidingot ma kamasi gena de wo ki belelong, nako ni adon ma kolanika, ai kamasi nena ni wi kula. Ona jo tagi de awi kamasi gena jo mongol o dowongisa, de jo ma siolu-olu, ma manga oti i tagiua. I kilangua de awi kamasi jo dabanon de jo omakali manga dudungisa, de jo aje awi kamasi, de jo tagi ola manga dodagi i gila-gilang. Jo ma siadon ma kolan awi babalenaka de jo uti de jo siguti awi kamasi o loloroka de ja mongololi, o lobil lo modidi ola ja dabanon de ja aje, de jo kula ma kolanika.

Ma kolan wo ki sano: «O dingot nena kiano?» De jo singasu ani ba o misikin wo ma tetengo awi didingot. Ma kolan wo ki temo: «Muloka ni oma nia belelasa?» Ona jo singasu o modidika mi oma. Ma kolan wo temo: «Nako ni oma, nia inosi, la ngoi to dingot o telnana moi ni kula o misikinoka gena. O lobil lomodidi o njawa gena ja ino ma kolanika de ma kolan wo ki kula o telnana gena de wo ki belelong: «Ni wi singasu o misikinoka gena, na wa noa o telnana nena o tonakuku, de nako wo ma idu awi jekuije wa ka sideluku.» I bolotino de ona jo ma siolu, ja adon manga belelaka de ma kolan awi tjetjatu

gena i wi kula. O misikin ma njawa gena wa dawongino, de wo ijet, de wa ka sidel awi jekuije. I bolotino wo tagi, wo omano de o medja moi de ma inom i bolo-bolotokau. De wo gilang-wo gilang wo ojom; wo ojomokau de wo tagioli de wo omaino o medja de moi-moin gena iwaaui, de wo ma idu.

Wo bason de wo tagiokali, wa ino de o medja gena de ma inom i bolo-bolotou de wo supu awi wola ma dudungka, wa dadamo.

O ngomas moi de wo isen o njawa ja mididi jo makatemo o wola ma dejaka, de wo gelelo, o telnana gena i pilisangokau de o njawa ja mididi o mosoles naga. De w'osam wo djai-djai wo mi tagok mo moi de ami manaki mo leal. Togumino jo ojom de jo ma idu. Dewelano o njawa jo singasu manga kolan o soanoka gena: «O misikin unage awi wekat mi rasai i kudai.» De ma kolan i wi alok de i mi sulok o ali-ali moi wa aje o ngia ma saal. Wo isen o pareta gena de wo oma de wo ali ma wekatika.

Bolotino ma wekat mi temo: «Nako kagena, ua no susa ai ali-ali na asa, nako na ngolik o ngia de no simatok gena, i ni dodoaua. Wo tagi de ma ngia ma saalika wa adon de wa simatok o ali-ali gena o ngiaika de i wi dodoaua, de una wo gila-gilang de wa aje ma ali-ali gena. Wo oma de wi kula ma kolanika. Ma kolan wi temo o gailoa na inoli. O dewelano una wa ino de ma kolan wi sulok ai dopo-dopo wa aje o aiwani ma dilaika.

Wo isen o pareta gena de wo ali, wo oma ma wekatika. Ma wekat mi temo: «Nako kagena, ua no susa, ai ali-ali nena na asa la tjoba na adon o aiwani ma dilaka, de no simatok de i ni dodoaua. Una wo tagi de wa diai ma tero ma wekat ami belelong gena, de wo gila-gilang wa aje ma kolan awi dopo-dopo gena. De wo oma wi kula o dopo-dopo gena ma kolanika. Ma kolan wi temo-oli o wange gailoa na inoli de to ni tuuk. Una wo isen kogena de wo ali, de wo mi singasu gena ma wekatika de muna mo temo: «Ua no susa, no tibo o gelepun de o gula i lepe-lepe, de wa tibo, da wa oma, ma wekat mo diai o njawa-njawa. I bolotino de i sulok o njawa-njawa gena i tagi ma kolanika. Ena i tagi ma kolan awi kadatoka. Genakadau de ma kolan wo temo: «O wange nena to ni tuuk; de wo ki sulok awi kawasa ja diai o kalero, de ma kalero i iguokau de i wi dodobak de i wi umoku o kaleroku, de o njawa-njawa gena i igu de ma gula gena i supu, i kukulung, jo singasu ka awi

awun. Ma kolano wo ma siloang wo singasu wo sonengokau de ma wekat ma kolan wo mau wo mi ijak.

Ma kolan wi sulok o baru-baru wo tagi awi wolaka de awi wekat wo mi tutum. O baru-baru w'adon o wola gena, wo ki make una de ma wekat jo ojom. Una o misikin ma njawa gena wi temo o baru-baruika: «nako no oma ua no temo ma kolanika, ngoi naga; ka ni temo: awi wekat naga de muna mo belelong o wange gailoa ma kolan wa inosi.»

Bolotino o baru-baru wo oma de wi singasu ma kolanika, o ngeweka muna gena mo belelong o wange gailoa djou kolan wa ikasi. Ma kolan wo isen gena de wo ma siloang de wo temo: «O wange gailoa ai wekat to mi ijakou.» O baru-baru gena wo tagi de una o misikin ma njawa wo ki alok awi manaki de wo ki singasu awi hali gena de wo ki temo nako ni njiang o kalero ni diaisi, la nako i gou-goung o wange gailoa ma kolan gena wa ino, wi tuuk.

O ngomas moi de o kalero ma lamak moi i dadiokau. Ma dewelano ma kolan wa ino de wo wosam de una o misikin gena de awi manaki i wi dodobak ma kolan gena, de i wi umo o ukuku de wo soneng.

Bolotino o kawasa moi-moin jo ma toloru de i wi temo: «Nanga kolan ni wi toma-okau, tanu ngona no njiang mi ni sinoa no kolan, i wi alit; de una wo njiang wo dadi o kolan.

Nº. 5. De arme man.

In zeker dorp was een arme geheel alleen, Zijne moeder was er niet (meer); wat zijn vader betreft, (hij was) er ook niet (meer). Zijne vrienden aldaar gingen visschen (met de lijn). Hij wilde (ook) gaan, maar hij had geen koperdraad en geen lijn. Alzoo zocht hij hunne eindjes koperdraad (die zij weggeworpen hadden), en hij verbond die aan elkaar en zijne lijn (was) slechts van bamboeschillen.

(Daarna) vond hij eene lekkende prauw, en hij breeuwde die. Vervolgens ging hij visschen. Hij vischte een heelen nacht, tot het licht werd en hij haalde (slechts) een tjakalangvisch op, (en) hij zeide (dat) hij hem (zou) dooden, doch de visch zeide: «dood mij niet, opdat ik je een beurtzang leer. Ga landwaarts en maak eene prauw, opdat gij op zee ook kunt roeien, (en) als de visschen bij scholen uit het water springen, dan (moet)

gij een beurtzang zingen, aldus (moet) gij zingen: «Vlug er in stijgen (springen).» Probeer het eens aldus te zingen, dan zult gij visschen krijgen.» Hij keerde terug landwaarts en hij maakte eene prauw. 's Avonds ging hij; zijne lijn nam hij niet mee en zijn koperdraad nam hij (ook) niet mee.

Hij roeide maar steeds door en hij hoorde het gedruisch van eene school visschen en hij zong: «Vlug er in springen, vlug er in springen». Eenmaal ademhalen en de visschen sprongen in de prauw, totdat die er geheel mee gevuld was. Hij roeide terug naar het land en hij maakte zijne visschen gereed, het vleesch droogde hij, (en) van de ingewanden (kuit) maakte hij kamasi (Mal. *pëkasam*) (en) hij deed dat in eene flesch.

Hij hoorde dat er menschen naar den koning gingen en hij zond hem die kamasi en hij droeg hun (namelijk de menschen die de kamasi zouden brengen) op: «als gij tot den koning gekomen zijt, geef hem dan deze mijne kamasi.» Zij gingen en zijn kamasi vergaten zij op het strand landwaarts, en zij roeiden al maar door, maar hun prauw ging niet (vooruit). Niet lang daarna herinnerden zij zich zijn kamasi en zij keerden weer terug naar het strand, en zij haalden zijn kamasi, en zij gingen (en) daarop (konden) zij hunne reis vervolgen. Zij kwamen tot aan de reede des konings en zij klommen uit (de prauw) en zij namen zijn kamasi en legden die op de loloroplanten neer, en zij vergaten die weer, (en) na twee nachten herinnerden zij ze zich en haalden ze, en gaven ze aan den koning.

De koning vroeg hun: «Vanwaar (is) dit geschenk?» En zij gaven te kennen: (Dit is) een geschenk van een uwer arme alleen wonende onderdanen.

De Koning zeide tot hen: «Hoeveel (dagen nog en) gij keert terug naar uw dorp?» Zij gaven te kennen: «over twee (dagen) keeren wij terug». De koning zeide: «als gij terugkeert, komt dan eerst hier heen, opdat ik een bankje zend (en) gij dat geeft aan dien arme». Twee avonden (daarna) kwamen die menschen bij den koning en de koning gaf hun dat bankje en hij gelastte hen: «Geef dien arme te kennen, (dat) hij dit bankje niet op den grond zet, en als hij er zich op neerlegt om te slapen, (dan moet) hij het (eerst) boven zich hangen». Daarna roeiden zij (weg, en toen) zij aan hun dorp kwamen gaven zij hem 's konings geschenk. Die arme man nam het aan en hij lachte, en hij hing het boven zich. Daarna ging hij (weg), (en toen) hij terugkeerde

stond (er) eene tafel met spijzen gereed. En hij ging dadelijk eten, en (toen) hij gegeten had, ging hij weer en (toen) hij weer terugkeerde, was de tafel met dat alles er niet meer, en hij legde zich (daarop) neer om te slapen.

(Toen) hij wakker werd, ging hij weer (uit), en toen hij terugkwam, (was) die tafel met spijzen (weer) klaar, en hij ging naar buiten achter zijn huis; hij (wilde) bespieden (wie die tafel aanrichtte enz.)

Een maal ademhalen en hij hoorde twee personen samen praten in het huis, en hij zag dat dat bankje uit elkaar gehaald was en die twee menschen maagden waren. En snel ging hij binnen en hij greep de eene en hare vriendin vluchtte. Daarna aten zij en (gingen) slapen. Den volgenden morgen gaf men hunnen koning in het dorp te kennen: «Dat die arme zijn vrouw zeer mooi was.» En de koning riep hem en beval hem (namelijk dien arme) een ring te halen uit een slangennest. Hij hoorde dat bevel en keerde terug en weende om zijne vrouw. Daarna zeide zijne vrouw tot hem: «Als het zoo is, heb dan geen moeite, neem mijn ring (mee, en) als gij de slang ziet, toon haar dan dien, (en dan zal) u niets overkomen». Hij ging en kwam tot aan het slangennest en hij toonde dien ring aan de slang en die deed hem niets en hij ging rechtdoor en haalde dien ring. Hij keerde terug en gaf hem aan den koning. De koning zeide tot hem: «morgen (moet) gij weer hier komen.» Den volgenden dag kwam hij en de koning beval hem zijn kris te halen uit de nabijheid van het verscheurend dier. Hij hoorde dat bevel en hij weende, (en) hij keerde terug naar zijne vrouw. Zijne vrouw zeide (toen) tot hem: «Als het aldus is heb gij dan geen zorg, neem dezen mijnen ring mee en zie eens aan, (als) gij tot aan het verscheurend dier gekomen zijt, toon hem dan, en u zal niets geschieden.» Hij ging en hij deed gelijk zijne vrouw gezegd had, en hij ging rechtdoor (en) hij haalde die kris des konings. En hij keerde terug en hij gaf die kris aan den koning. De koning zeide weer tot hem: «Morgen (moet) gij weer hier komen en (dan zal) ik je verbranden.» Hij hoorde dat en hij weende en hij gaf het zijne vrouw te kennen en zij zeide: «Heb geen zorg, koop veel meel en stroop,» en hij kocht dat, en hij keerde terug en zijne vrouw maakte eene pop. Daarna beval zij (dat) die pop naar den koning (moest) gaan. Aldaar zeide de koning: «Heden (zal) ik je verbranden,» en hij beval zijne onderdanen

om eene houtmijt te maken, en de houtmijt brandde, en zij lansten hem (wierpen de pop met de lans) en wierpen hem op de houtmijt neer, en die pop verbrandde, en de stroop liep er uit, die (was) rood, zij zeiden: «'t is slechts zijn bloed.» De koning verheugde zich; hij gaf te kennen: «hij is gestorven.» En de koning wilde met zijne vrouw trouwen.

De koning zond een politiedienaar om naar zijn huis te gaan en naar zijne vrouw te gaan kijken. (Toen nu) de politiedienaar aan het huis gekomen (was), vond hij hem en zijne vrouw aan den maaltijd. Hij, die arme man zeide tot den politiedienaar: «Als gij terugkeert, zeg dan niet aan den koning (dat) ik er ben; zeg hem slechts dat zijne vrouw er is en zij laat vragen (of) de koning morgen ook komt.»

Daarna keerde de politiedienaar terug en hij gaf den koning te kennen: «Die vrouw zegt: «mijnheer de koning kome morgen.» De koning hoorde dat en verheugde zich en hij zeide: «Morgen is zij mijn vrouw, dan trouw ik (met) haar.» De politiedienaar ging, en hij, de arme man riep zijne vrienden en deelde hun zijn toestand mede en hij zeide tot hen: «als gij het goed vindt, maakt (dan) nog eene houtmijt, opdat als de koning morgen werkelijk komt, hij verbrand wordt.»

Een maal ademen en eene groote houtmijt was klaar. Den volgenden morgen kwam de koning en ging binnen en hij, die arme en zijne vrienden wierpen den koning met de lansen, (daarna) wierpen zij hem in het vuur neer en hij stierf. Toen kwamen al de onderdanen bij elkaar en zeiden tot hem: «Onzen koning hebt gij gedood; 't is behoorlijk dat gij het goedvindt, dat wij u als koning aanstellen, hem vervangende.» En hij vond het goed (dat) hij koning werd.

Nº. 6. Ngo Boki Kabodja.

O kolan moi awi ngoak o ngeweka ja luange, de ma dodot ami lomang ngo Boki Kabodja. Ona jo ma noa o kadatoka; manga gojoa ma djodjaga o ngeweka mo bereki moi. O wange moiku de ma kolan moioli awi ngoak o naul moi wo tagi o namu wo upa-upas (wo supi-supi). O ngekomo wa mongol, oli wo ila-ilang sigadon wo supu o ngo Boki Kabodja ami gojoaka, de wa ika, ngo beje o gojoa ma gogoan gena wo mi temo: «O bejeō! Nako no njiang ani danong nena to ma togumokasi

ani wolaka, sababu to bole-boleokau. Ma bereki gena mo njiang. O lobil ma loa wo tagi wo ma olik, de wo oma wo ki make ma kolan awi ngoak ja luange jo pasiar o gojoo ma dejaka, de wo ma gogon, sigadon ona jo paselokau, ola wo oma ngo berekika. O lobil gena de wo mi sano o ngo bereki gena: «Ma kolan awi ngoak ma dodot gena okia ami lomang? De ta akun to mi liliali?» Ma bereki gena mo walus: «Ami lomang o ngo Boki Kabodja; ma nako no mau no mi liliali djolosi no leal la ua ma kolan wo i toma.» Ma ngoak gena wo ma lilil doka. Ma dewelano ngo bereki mo towi o bunga-bunga o gojoo ma dejaka de ma asa mo kikula ma kolan awi ngoa-ngoak. Mo omano de una i mi badjaakali ma bereki gena, i kilangua de mo njiang de mi djadji ua no supu-supu, done wo ni make de wo ni toma. O lobil moiku de ngo bereki mo towi o bunga-bunga de mo sitiai gena o gailoa mo otak ma kolan awi ngoa-ngoakika, ma kolan awi ngoak o naul nena wa aje o Tjapaka ma bunga moi de wo bebeto, wo temo: «Nako gou-goung ngoi nena ma kolan awi ngoakua, done t'akunua to osam o tjapakaka nena, ma nako ngoi nena ma kolan awi ngoak de awi danong, ai baba de ete manga barakati naga, t'akun to osam o tjapakaka nena.» Bolotino i dadi wo wosam, de wo mi djadji ma bereki gena: «nako gailoa o bunga-bunga nena no otak o kadatoka, o tjapaka nena no mi kula o ngo Boki Kabodjika. Dewelano de ma bereki gena mo otak o bunga-bunga ma kolan awi ngoa-ngoak, de ma tjapaka gena ma noa o ngo Boki Kabodja ami ngioka o ma jekuka. Ma Boki Kabodja mo tagi mo ma olik, mo omano de ma make o bunga gena de mo ma siloang sababu ma boun i saki. Mo igo mo ma sigugule. Mo gugule i bolot mo noa ami medjaka. O wange i kolona ngo Boki ami akel o njawa jo siosam, nako mo kiolok, la mo bason, de mo ma pusu. Muna ma Boki Kabodja mo kiolok de una ma kolan moioli awi ngoak nena wo supu o tjapaka ma dejano, de wo ma pusu. Ngo Boki mo momik, mato mo ma pusu, ma o akel koiwau, de mo ki gosa awi njawa.

O wange-wange moi ka kogenau, sigadon ami njawa mo alonua de mo temo: «Djou boki, no ma idu o wange nena, ua no kiolok la ngona ma siletan na gelelo o nagona ja pola ani akel gena.» O wange kolona, de Boki Kabodja mo ma idu, ma mo nisukua, o ngomas moi mo gelelo o tjapaka gena i ma itil de ma kolan awi ngoak gena wo supu, bolotino una wo tagi wo

ma pusu o akel gena. Ma Boki gena mo momik de mo ma memeneos de ma aje ma tjpaka gena ola mo ma iduali. Una nena wo ma pusuokau, ato wo wosamali, de awi tjpaka koiwau; wo salik wo paki-pakit kaino, de muna ma boki mo momik. Genakadau de mi sano: «Ngon nena o djin ekola o widadare ma ngoak ekola o njawa ma ngoak?» Una gena wo walus: «ngoi nena o djin ekola o widadare ma ngoakua, ka o njawa ma ngoak. Ngoi nena o njawa ma samoaua ma o kolan Darama awi ngoak. O wange moiku o namo to upa-upas (to supi-supi) de o ngekom ta mongol de to ilang sigadon nenakadau ta adon, nako no njang to ni iak, ma nako no oluk djolosi to tagi.

Ma Boki Kabodja mo isen kogena de mo supu de mo tagi ma ejaka mo singasu. Ma kolan wo isen, ma kolan Darama awi ngoak gena de wo njang. Una ma kolan wo ki kula pareta awi kawasa jo rame-rame o wange tumuding, gena i pasal ola jo kawin. I togumino de i wi sinoa una wo kolan i wi alit ma dioton gena, sababu awi ngoak o naul koiwa.

Nº. 6. De Prinses Kabodja.

Een zeker koning had drie dochters; en de naam van de jongste was prinses Kabodja. Zij woonden in het paleis, (en) de bewaakster van haar tuin was eene oude vrouw. Op zekeren dag ging de zoon van een anderen koning vogels schieten met een blaasroer. (Toen) raakte hij den weg kwijt, en hij dwaalde rond, totdat hij uitkwam in den tuin van prinses Kabodja, en hij ging naar het grootje, de tuinbewaakster, toe (en) hij zeide tot haar: «Ach grootje! als gij het goed vindt (dan zou) ik, uw kleinkind, hier eerst wel (wat willen) uitrusten in uw huis, want ik ben zeer moe.» Dat oudje vond het goed. Des avonds ging hij zich baden en (toen) hij terugkeerde zag hij de drie dochters des konings wandelen in den tuin, en hij verborg zich totdat zij voorbij waren; daarna keerde hij terug naar het oudje. Des avonds vroeg hij dat oudje: Hoe is de naam van die jongste dochter des konings? en (zou) ik haar wel kunnen bekijken?» Het oudje antwoordde: «Haar naam is prinses Kabodja, maar als gij haar wilt bekijken (is) het beter (dat) gij (daarna) vlucht, opdat de koning mij niet doodt. Die (konings)zoon zweeg. Den volgenden morgen plukte het oudje bloemen in den tuin; zij bracht ze en gaf ze aan de kinderen des konings. Zij keerde

terug en hij trachtte het oudje wederom over te halen (om haar te mogen bekijken), niet lang daarna vond zij het goed en zij deed hem beloven, om niet naar buiten te komen, want (dan zal) hij (de koning namelijk) je zien en je dooden.» — Op een avond ging het oudje bloemen plukken en zij rangschikte ze (om ze) den volgenden dag naar de dochters des koning te brengen; die zoon des konings nam (toen) een tjampakabloem en hij prevelde, hij zeide: «Als ik in werkelijkheid geen koningszoon (ben), dan kan ik niet in deze tjampakabloem; maar als ik een koningskind en kleinkind (ben), dan zijn er de wonderkrachten van mijn vader en grootvader, (en) ik kan in deze tjampakabloem.»

Daarna gelukte het (dat) hij binnenging (in die bloem ging), en hij deed dat oudje beloven: «Als gij morgen deze bloemen naar het paleis brengt, geef dan deze tjampakabloem aan prinses Kabodja.» Den volgenden morgen droeg het oudje de bloemen naar de dochters des konings, en die tjampakabloem legde zij boven op de verblijfplaats van prinses Kabodja. Prinses Kabodja (was) gaan baden en (toen) zij terugkwam vond zij die bloem en zij verheugde zich omdat de geur er van aangenaam was. Zij hield er van om er mee te spelen. (Toen) zij er mee gespeeld had, zette zij ze op haar tafel. Des middags brachten de bedienden haar water binnen, om, als zij geslapen (had) en wakker geworden was zich het gezicht te wasschen.

(Toen) prinses Kabodja sliep, kwam die andere koning zijn zoon uit die tjampakabloem en hij waschte zijn aangezicht. De prinses stond op (en) kijk, zij (wilde) haar aangezicht wasschen, maar het water was er niet meer en zij sloeg hare bedienden.

Alle dagen ging dat zoo, zoodat haar bediende het niet meer uit kon houden en zij zeide: «Vrouw prinses, leg u dezen dag neer, doch slaap niet, opdat uzelf kunt zien, wie uw water uitstort.» Des middags legde prinses Kabodja zich neer, doch zij sliep niet, een maal ademhalen en zij zag dat de tjampakabloem zich bewoog en de koningszoon kwam er uit, daarna waschte hij zijn aangezicht met dat water. De prinses stond op en zij nam heel stilletjes die tjampakabloem weg (en) daarop ging zij weer liggen. Hij nu had zijn aangezicht gewasschen (en) kijk, hij (wilde) weer ingaan en de tjampakabloem was er niet meer; hij zocht rondom en (toen) stond de prinses op.

Aldus vroeg zij: «Zijt gij hier het kind van een geest of van een nimf of het kind van een mensch?» Hij antwoordde: «Ik ben niet een kind van een geest noch van een nimf, doch het kind van een mensch. Ik (ben) niet het kind van een gewoon mensch maar van koning Darama. Op zekeren dag ging ik vogels schieten met een blaasroer en ik raakte van den (rechten) weg af en ik dwaalde, tot ik hier aan toekwam, (en) als gij het goed vindt dan trouw ik met u, maar als gij niet wilt, dan is het beter (dat) ik (heen) ga.»

Nadat prinses Kabodja dat gehoord had, ging zij naar buiten en ging tot haar vader en deelde (het hem) mede. De koning hoorde, dat het de zoon van koning Darama was en hij vond het goed.

De koning gaf (toen) bevel aan zijne onderdanen om zeven dagen (lang) feest te vieren, daarna zouden zij trouwen. Toen alles afgeloopen was, verhief hij hem, (den schoonzoon namelijk) tot koning om hem te vervangen, omdat hij zelf geen zoons had.

Nº. 7. O ngia ma ngoak.

Naga o njawa moi wo towo o boki ngodu moi, de o kaso ngodu moi, de o ngia ngodu moi. O ngia gena i lamokuasi de wa towo sigadon i lamok. O wange moiuku de ma boki i ma giwang, ola i temo: «O wange muulo ola ai dutu wo kaja la o dodai manjeku to ma idu-idu» O ngia oli i ma gigiwang de i temo: «O lobil muulo ola ai eja de ai ela i wi siotak la wo dadi o kaja.» Ola o kaso oli i ma gigiwang de i temo: «O lobil muulo ola ai dutu wo soneng la awi njeku ta doku». Ena i makatemo de ma dutu gena wo sigise-gisen. I bolotino de o kaso gena wa tomaka, oli ka ma ngia de ma boki wa towo.

O njawa nena o ngia wi sano: «Kangano to ma iduka okia no temo?» O ngia i singasu konena to temo: «Ai ela de ai eja muuloka ola i ni siotak la no kaja.» Genakadau una wo tagi, o njawa manga oti wa bau ma i wi kulaua, de wo tagi wa salik, ola o pida-pidas ngodu moi wa make. Bolotino ma ngia wo temo: «O wange nena wo tagiou de kiaka wo nonu?» De o ngia i temo: «O wange ma siwalika wo nonu. De jo palen, o ngia i ma noa ma emangka de i temo: «Nako ai saek kiaka ta meta, genaka doka na meta.» Oli jo tagi o wange tumuding de o lobil tumuding, de jo ma siadon o ngia ma eja awi sosanika

de o ngia i wi temo ani lako na luwutoka. De wa pelang ma ngia awi eja manga detulka jo wosam. O ngia ma eja i wi sano: «Ngonā nena okia ma njawa? De no berani ai wola de no wosam.» Ma ngia kangano gena i walus: «Ngoi nena ma kolan o wange ma siwal awi ngoak i ila-ilang gena, nena ola to saping. Wo temo koagena de wa siat awi pasitaka de wo dadi o njawali, ola ma eja de ma ela i wi nako.

Genakadau de o miskin ma njawa i wi siota-otak gena i wi alok de i wi sano: «Kiaka no wi make ai ngoak?» Una wo walus: «o bongān ma dejaka to wi make. De una ma kolan o wange ma siwal gena wi temo: «Ai ngoak no wi siomaokau, okiasi to ni kula, duga-duga ai ngoak o mosoles ja tumuding, ka ngona no ilik.» Ma una wo oluk, wi kula o guratji de o salaka, ma w'oluk, duga-duga wo ma dagalok ma kolan awi bosok.

O bosok gena, nako o njawa jo sakai ka o akel dika jo dabasuku, de nako i tual, ja walik ma dadamon, de o bila i olakokau. Wi kula gena de o kapal moi, de una wo oma. O bosok gena wa asa de wo sibataru. O belela-belela moi wo tulu de wo ki temo o njawaka: «to ngoi ai bosok nena, nako o inom ni mau ni ma sakai, o golol de o akel de ma rapa nio songodakuku de ni sidatamunuku, tjoba i tual na walik ma dadamun, ena de ma inomokau.»

O kawasa jo isen awi demo de jo maka babail sigadon i dadi ka maka bataru. Jo maka bataru kegena o njawa moi o rupia latus moi. Bolotino jo sakai o akel de o golol de o rapa jo songodak de jo sidatamun, i tualokau de ja walik ma dadamon o inom i olakokau. Genakadau de wa untung to ona manga pipi gena. O belela moili wa adon wo siguti ma bosok gena de wo bataru de wa untung manga pipi de ma tjalan, kogena wa diai sigadon o liwang ma ugulka wo siadon.

O belela moili wo tulu, de awi manaki i wi noaka, jo sidet jo oma manga belelaka. Una nena de wa make o kapal gena i omakau de wo ali de wo galok o wangeka, wo temo: «O wange o! nako no njiang, to ni balen la no sioma ai belelaka.» O wange i wi temo: «I dadiua, bote no igu.» Una wo walusoli nako kogena to wosam ai barua nena de ma gumin nena ni sitobak; ola o wange i ngiang. Moi-moin i bolotokau awi bilalong o samaka ngodu moi wo songodak o borua ma dejaka de wo wosam o boruaka ola o wange i wi tobak. I tagiokau de o wange i wi sano: «Ami belela kiaka?» Una wo walus: Nako no koko-

lonaku gena, genaku ai belela.» De o wange gena i tagi sigadon o kokolonaku de i wi sialuku. Una wo uti gena wa daen awi sanjieuku de wa tobak awi liliko gena. Wa tobak de o balon de o papagu i wi sisialuku. Wa tobak kogena sigadon o balon de o papagu i tou-toun awi sinjiek, de ma ela mo supu ola i togum. I bolotino o mede lomoange i pasal ola awi kapal de awi gina moi-moin i saponng. O kapal ma njawa gena jo uti de jo singasu ma elaka ani ngoak gena wo sonengokau nena awi gina de awi kapal. Awi gina manuka ja tolikokau, manuka jo siguti awi wolaka. Una wa make awi gina i tiaia, ola wo supu de wo palen o kapaloko, genakadau ola jo sidodokan de i wi sano:

«O ngekom okia no bola?» De wo walus: «Ai gilanginou, ka o wange moi gena to ma siadon ai wolano.» Genakadau ola awi gina ja sitiai.

Nº. 7. Het slangenkind.

Er was een mensch die eene kat, een hond en eene slang grootbracht. De slang was nog niet volwassen en hij verzorgde haar tot zij groot was. Op zekeren dag geeuwde de kat en zeide: «Over hoeveel dagen zal mijn eigenaar (baas) rijk zijn en ik alzo op een bord kunnen liggen slapen.» De slang ook geeuwde en zeide: «Over hoeveel nachten zullen mijn vader en mijne moeder hem verheffen (verhoogen in rang) dat hij rijk worde.» Daarna geeuwde de hond ook en zeide: «Over hoeveel nachten zal mijn baas sterven en ik op hem trappen.» Deze (dieren) praatten met elkaar en de eigenaar hoorde dat. Daarop doodde hij den hond, maar de kat en de slang slechts bracht hij (verder) groot.

Die man vroeg (toen) aan de slang: «Toen ik zooeven sliep, wat hebt gij toen gezegd?» De slang vertelde hem: «Aldus sprak ik: «Wanneer zullen mijn vader en mijne moeder u verhoogen (in rang) (en) alzo gij rijk worden.» Alzo ging hij (weg) hij (wilde) eene prauw van de menschen leenen, maar zij gaven hem geen en hij ging een (prauw) zoeken en toen vond hij een lekkende (prauw). Daarna zeide de slang: «Heden (zullen) wij uitgaan en welke richting (zullen) wij uitgaan?» En de slang zeide: «(Laten) wij naar het Oosten gaan. En zij klommen in (de prauw), en de slang zette zich op de voorplecht en zeide: «Waar ik mijn kop heenhoud, daar moet gij heensturen.» Zoo

gingen zij ook zeven dagen en zeven nachten en zij kwamen tot aan de vader der slang zijn aanlegplaats en de slang zeide tot hem: «Doe uw oogen dicht». En hij boog zich achterover en zij gingen onder het afdak van het huis van den vader der slang (staan). De vader der slang vroeg hem (toen): «Wat voor een mensch zijt gij? (Waar zijt gij vandaan?) dat gij den moed hebt om in mijn huis te komen.» De slang van zooeven antwoordde: «Ik hier ben de zoon des konings van het Oosten, die verloren (weg) was, en nu ben ik weer gekomen.» Hij zeide aldus en hij deed zijn mom af en werd weer een (gewoon) mensch, en toen herkenden zijn vader en zijne moeder hem.

Toen brachten zij den armen man en zij riepen tot hem, hem vragende: «Waar hebt gij mijn kind gevonden?» Hij antwoordde: «in het bosch heb ik hem gevonden.» En hij de koning van het Oosten zeide: «Mijn kind hebt gij terug doen komen, wat zal ik je geven, slechts heb ik zeven dochters, kies gij maar.» En hij wilde niet, (men) gaf hem goud en zilver, maar hij wilde (het niet) aannemen, hij vroeg slechts des konings aarden pot. Deze pot, als men er in (wilde) koken, (behoefde) men er slechts water in (te) doen, en als het kookte en men den deksel oplichtte, dan (was) de rijst reeds gaar.

Hij (de koning namelijk) gaf hem dien (pot) en een schip en hij keerde terug. Hij nam den pot mee en ging er mee wedden. In elk dorp ging hij aan wal en hij zeide tot de menschen: «deze mijn pot, als gij eten voor u wilt koken, doet er dan vet en water en kruiden in en een deksel er op, en ziet eens (als) het kookt en gij het deksel er af neemt, (dan is) die (pot) met voedsel.» Het volk hoorde zijne woorden en zij kibbelden met elkaar, totdat ze met elkaar gingen wedden. Zij wedden met elkaar elk om honderd gulden. Daarna kookten zij, water en vet en kruiden deden zij in (den pot) en dekten hem dicht, het kookte en zij namen het deksel er af en het eten was gaar. Alzoo won hij hun geld. Hij kwam aan een ander dorp (en) nam den pot uit (de prauw) en hij wedde en hij won hun geld met duizenden, alzoo deed hij, tot hij aan (de plaats) het achter-eind van het koperen bekken gekomen was. (Bij) nog een dorp ging hij aan wal, en zijn kameraden lieten hem daarin gaan, (en) zeilden (weg) zij keerden naar hun dorp terug. Toen hij zag, dat dat schip teruggekeerd was, huilde hij en hij vroeg aan de zon, hij zeide: «O zon! als gij wilt dan beklim ik u, opdat gij

mij doet terugkeeren naar mijn dorp.» De zon zeide tot hem: «Dat kan niet, dan (zult) gij verbranden.» Hij antwoordde weer: «Als dat zoo is, dan (zal) ik in mijn kist gaan en met dit touw (kunt) gij mij optrekken; toen wilde de zon wel. Alles was gereed, zijn proviand (bestond uit), een watermeloen, wierp hij in de kist en hij ging in de kist (en) daarna trok de zon hem op. Toen zij gegaan waren vroeg de zon hem: «Waar is je dorp?» Hij antwoordde: «Wanneer gij juist in het midden zijt, daar beneden is mijn dorp.» En de zon ging totdat zij juist in het midden (Zuiden) stond en (toen) liet zij hem neer. Toen hij neergedaald was, kwam hij op zijn erf neer en hij trok aan zijn touw (waar hij mee neergelaten was.) Hij trok en kains (lijn-waden) en baadjes (werden) tot hem neergelaten. Hij trok alzoo, totdat de kains en baadjes opgehoopt lagen op zijn erf, en zijne moeder kwam naar buiten (en) toen hield het op. En toen drie maanden voorbij waren kwamen eerst zijn schip en zijne goederen aan. De menschen van het schip gingen aan wal en zij gaven de moeder te kennen dat haar kind gestorven was, hier zijn zijne goederen en zijn schip. Een gedeelte van zijne goederen stalen zij en een (ander) deel ontscheepten zij en brachten zij in zijn huis. Hij zag dat zijne goederen niet recht waren (er niet alle waren) waarop hij naar buiten en aan boord ging, toen schrokken zij daardoor en vroegen hem: (Langs) welken weg zijt gij (hier) gekomen?» En hij antwoordde: «Ik (ben) reeds lang hier, in slechts een dag was ik tot aan mijn huis.» Toen maakten zij zijne goederen in orde (gaven het gestolene weer terug).

Nº. 8. O ngoak ja mulisiwo de siwo.

O Djogugu moi awi wekat ja tumuding. O wange moiku wo tagi wo sidet de wo ki belelong ma wekatika wo temo: «Nena ngoi to tagi, tanu ngini ni butanga ni mi danu nia liak sababu muna de ami loesokau, ika-ika la mi basusu de ni mi gogoan. I bolot una wo tagi. O lobil moiku mo busu, de ami dodo-dodot ami lako ja diti de o gota ma titigon. Muna mo busu sigadon o ngoak ja molisiwo de siwo. Ami dododot gena jo sialit o ngoak gena de o uku ma galot, o biang ma kai de o susu moi-moin. Ma ngoak ja molisiwo de siwo gena duga-duga o ngeweka o liak, mi dododot ja molisiwo de ja tuange gena o

naul. O ngoa-ngoak gena jo songodak o boruaku de ja umo o gasiko de i alin.

Bolotino ma ela ami lako ja aik ma titigon de mo pelang mo ngolik o susu gena dau; de mi dododot mi singasu: «Kangano no bususu ani ngoak nenau, de muna mo ma lilil.»

I kilangua de ma lokot ma Djougugu gena wo oma de wo ki sano ma wekat ja butanga gena, tjarakia de nia liak? Ona jo walus: «Ani dudunoka de muna mo bususu, ma ami ngoak koiwa duga-duga o uku ma galot, de o kakatam de o susu moi-moin.» Ma Djougugu wo isen kogena de wi tolat de wo ki sulok o njawa i mi umo awi wekat o liak gena o dodoku ma timiku. De wo ki pareta o kawasa o nagona o susu ja umo, munaukuo i mi duumo.

O barua gena ma dejaka de ngoakoka i alin sigadon o meki awi sosanisa ola i tutuk. O meki ma naul moi wo supu de wo isen o ngoak i ali doka o borua ma dejaka, de wo salik, wa ika-wa ino; wo sigisen o mamalingika de o gilotingika wo mongol o borua ma dejaka. Bolotino de wa moku wa asa awi wolasa. Wa isa de wa tuel ma borua gena de wo ki ngolik o ngoak ma lepe gena. Ma meki ma wekat mo ma siloang de mo sigalok ato, ja ojomou? Ma ma lokat wo oluk wo temo: «Ua, la wa paliara.»

Ma gilang o musum motoa ma ngoak gena ja lalogomokau. Ma meki ma naul gena wo ki salik o njawa; nako wo ki makeua, wo omano de wo ki toma la wa ojom. Genakadau ma bereki o njawa ma loa mo ma tetengo mo temo: «Nena ma meki wo tagiokau wo ki salik o njawa, nako wo ki ngolikua wo omano de wi ni ojom, djolosi nio leal.

O ngoak o ngeweka gena mo temo: «Done o ngekomo okia mia nonu?» Ngo bereki o njawa ma loa gena mo temo: «Dai o gasiko nia oko la no gare o dowongiku no tulada o oti ngodu moi, na botoka ola no sibebeto konanea: «Totalali ma ai kolan, tatalikut ma ai kolan, nako o djin de widadare ma ngoak de ma danong ma oti nena i dadiua; ma nako ngone nena o njawa ma loa manga ngoak de ma danong, ai lako ta pelang ma oti nena i dadiokau.»

Togumino de ma ngoak o ngeweka gena mo supu gasiko de mo gare o dowongiku mo situlada o oti moi de ma daju, ma lilim, ma liaro de ma sidet moi-moin. I bolotokau mo ma luwut de mo sibobeto ma tero kangano ngo bereki mi sidotok, ma

pelang ami lako de i dadiokau ma oti. Mo ki alok ami ila-ilang moi-moin jo palen de jo sidet. Manga sidet dangade i lutu de ma meki gena wo oma, wa ino de wo ki sano ma ngoa-ngoak gena. Ma bereki mo walus: «Ai walo, bote dai o gasi ko jo ma guguleka.» Wo ki salik ika ino, ma wo ki ngolikua. Ola de wo dola o dokot ma nogal moi de wa make manga sidet, wo utiku de awi beleti wo sikadoang de wo ki duumo de i laket manga liaroka, de wo ki tobakisa, o dudungisa wo ki sisolisolisa de o kalawe moi o kapal ma deja ja reno de i tolak. De ma dokot gena, ma meki wo dola-dola, gena i tobik de i wi sinipal o somoaka, de ma dobik ma wekat i mi tadi de mo soneng. Bolotino de ma bilang gena mo temo: «O ngolotika ua wa oko, djolosi wo ma si igol.» Jo tagi o musum moi, ola ja adon manga soanika, de jo ma tapu. O lobil gena ona moi-moin jo nisukokau, duga-duga manga bilang mo ma tetengo mo nisukua, ma mo ma dingi; o lobil gena o mede i saki de o manok ngodu moi de o kusu ngodu moi o kapuratja ma sowok i jo ojom.

I kilangua de o kusu ma ulu ma bail i otak to ona manga kapal ma jekuku. O manok i sidalael o kusuka, i temo: «Ani ulu ma bail ua na otak, o njawa daue, o njawa ma somoaua, ma o Djougugu dina awi ngoa-ngoak.» I kilangua ena, de ma kusu ma ulu ma bail i otakuoli. De ma manok i ngamo de i temo: «No totogolang o njawa daue, o njawa ma somoaua, to ki nako ona, tempo manga ela mi bususu ngoi naga manga topaja manga wola ma jekuije to ojom.» Manga ela mi bususu de ami manaki ja butanga ami lako ja diti de ami ngoak ja molisiwo de siwo ja songodak o boruauku de ja alin, de jo sialit de o uku ma galot, o kakatam de o dadajak, de manga eja wo oma wo isen ami hali gena, de wo ngamo de i mi sulok i mi piliku o dodoku ma timiku, de wo ki pareta o kawasa, nako o susu ja umo, munanguku i mi duumo. Muna ma ngoak o ngeweka mo isen o manok i temo gena, de mo ki tomang ami ila-ilang moi-moin de mo temo: «Nio momik la o habari moi nena ti ni singasusi, o manok dakue kangano i temo: «Nanga ela muna dina o dodoku ma timiku i mi piliku, abeika o dewelano nia pariksasi o dodoku dina, bote i goung muna naga.

O dewelano de ami ila-ilang jo utisa de jo gila-gilang o dodokusa de i mi ngolik o ngeweka moi o dodoku ma timiku, de

ja sose ami bibiliku de i asa o kapaloko, de ma bilang i mi siolik muna. I togumino de ona jo ma toloru munaka de i mi sano: «Jai o! Abeika no singasu ngone nena kiano ma njawa?» Muna mo ma lilil de ami ngoak o ngeweka gena ma ino de i mi ame de mo ali de ona moi-moin i mi ali de ola jo singasu ngone nena ka ngona jai ani ngoa-ngoak; tempo no mi bususu de i mi umo o borua ma dejaka de i mi sialin, ola ja alit de-o kakatam de o dadalok de o susu gena dau.

O kawasa o soanoka gena jo umo o susu, de mi makeua ma ngeweka gena, de i wi singasu ma Djouguguika. Una wo ki sulok i mi salik, ma i mi makeua de o ngoak moi wo ki singasu o kawasaka i mi make o ngeweka gumuna dai o kapaloko. Ma Djougugu wo ki sulok i mi degee dai, ma o kapal ma njawa i mi sigonoaua de jo temo: «Nako nia ela o njawa i mi daakan kogena ni njiang? Ngomio mi njiangua nako mia ela nena mo dadi nia susu ma dudumo.»

Ma Djougugu wo isen manga demo kogena, de wo ki alok moi-moin jo uti de wo ki temo: «Ma gilang de ma gulut nena ola ti ni ngolik, akunwau nia tagi, nia kapal ni tobakisa.» Ona ma ngoa-ngoak jo oluk de jo temo: «Nako ngona Djou no mau no mi tumung, de mia kapal no mau mi tobakisa, mi njiang iti golok ani wekat ja butanga gena jo dadi mia kapal ma lange ola mi njiang ma nako kouwa, mi tagi mi gila-gilang dika. Ma Djougugu wo njiang de wo ki sulok o kawasa jo ma toloru de ja tobak manga kapal gena de awi wekat ja butanga gena wo mi sulok jo dadi o kapal ma lange; o kawasa ja tobak, de ija tapaju de jo soneng moi-moin.

Bolotino wo mi sioma awi wekat ma liak gena awi wolaka, de awi ngoa-ngoak wo ki toloru moi-moin.

Nº. 8. De negenennegentig kinderen.

Een rijksbestierder zijne vrouwen waren zeven. Op zekeren dag ging hij zeilen en hij gelastte aan zijne vrouwen zeggende: «Ik ga nu, (en) 't is behoort dat gij zes uwe oudere zuster (de oudste vrouw) van voedsel voorziet, omdat zij met haar lichaam is (in verwachting is), wanneer het zoover is, dat zij bevalt en (dan moet) gij haar oppassen. Daarna ging hij. Op zekeren nacht beviel zij, en haar jongere zusters (de jongere vrouwen) kleeften hare oogen dicht met de klevrige vloeistof uit de boomen. Zij beviel tot

de kinderen negenennegentig (waren). Haar jongere zusters verwisselden die kinderen met houtskool, schelpen en vuilnis. Van deze negen en negentig kinderen was slechts de oudste een meisje, haar jongere (broers) die achtennegentig waren jongens. Deze kinderen deden zij in een kist en wierpen die in zee en deze dreef weg.

Daarna namen zij de kleefstof van de oogen der moeder en zij opende ze en zag die vuilnis daar, en haar jongere (zusters) (de jongere vrouwen) gaven haar te kennen: «Zooeven (zijt) gij bevallen en uw kinderen (zijn) deze hier.» En zij hield zich maar stil.

Niet lang daarna keerde de man, de Rijksbestierder, terug en hij vroeg die zes vrouwen, hoe is het met uw oudere (zuster)? Zij antwoordden: «Achter uw rug (toen gij vertrokken waart) beviel zij, maar hare kinderen gene (zij kreeg geen kinderen) slechts (beviel zij van) houtskool, vuurtangetjes en allemaal vuilnis.» De rijksbestierder hoorde dat en hij werd toornig en hij beval de menschen zijne oudste vrouw weg te werpen onder de brug. En hij gaf bevel (aan) de onderdanen dat wie de vuilnis (ging) wegwerpen haar tevens (zou) naar beneden werpen.

Die kist met de kinderen erin dreef weg totaan de aanlegplaats van den weerwolf en kwam daar aan wal. De mannetjes-weerwolf kwam naar buiten en hij hoorde dat er kinderen huilden daar in de kist, en hij zocht heen en weer (gaande); hij luisterde aan steenen en aan drijfhout en hij dacht niet aan den inhoud der kist.

Daarna droeg hij haar op den schouder (de kist) en bracht haar in zijn huis. Hij ging landwaarts en hij spleet die kist open en hij zag die vele kinderen daar. De vrouw van den weerwolf verheugde zich en vroeg aangaande hen, zeggende: «(Zullen) wij ze opeten? Maar de man stond dat niet toe, hij zeide: «Doe (dat) niet, laten wij ze (zou ze) groot brengen.» In den tijd van vijf jaren waren de kinderen reeds groot. De mannetjes-weerwolf ging menschen zoeken, (en) als hij hen niet vond, (dan zou) hij terugkeerende hen (de kinderen) dooden om hen op te eten. Aldaar was een oudje een werkelijk mensch, die alleen woonde (en) zij zeide: «Nu is de weerwolf gegaan, hij zoekt menschen, als hij er geen ziet, (dan zal) hij, terugkomende jelui opeten, (daarom) is het beter (dat) gij vlucht.» Het meisje zeide toen: «Dus welken weg zullen wij inslaan?» Het oudje dat werkelijk mensch was zeide (toen): «Zeewaarts

(moet) gij gaan en in het zand lijnen trekken en eene prauw teekenen, (en) als gij (er mee) klaar zijt dan moet gij aldus prevelen: «Voor hem (den koning) zijnde, is hij mijn koning, gescheiden zijnde is hij (ook) mijn koning. Wanneer (ik) een kind was van een beschermgeest of van een nimf, (dan) gelukte deze prauw niet (wordt deze teekening geene prauw) maar als wij hier kinderen en kleinkinderen zijn van een werkelijk mensch, (dan zal) als ik mijne oogen open, deze prauw gelukt zijn (deze teekening prauw geworden zijn).» Daarna ging die dochter naar buiten (en) zeewaarts en zij schreef in het zand en teekende eene prauw en zijn roeiriemen, zijn roer, zijn mast en zijn zeil allemaal. Daarop sloot zij de oogen en prevelde gelijk het oudje haar zooeven geleerd had, (daarop) opende zij hare oogen en de prauw was geworden (de teekening was eene prauw geworden). Zij riep al haar broers, zij klommen er in en zeilden (weg). Hun zeil was bijna verzonken (onzichtbaar geworden) en de weerwolf kwam terug, hij kwam en vroeg naar die kinderen. Het oudje antwoordde hem: «Weet ik het, misschien zijn ze aan het strand aan het spelen.» Hij zocht hen her en derwaarts, maar zag hen niet. Daarop klom hij in een ouden rubberboom en (toen) zag hij hun zeil, hij klom af en zijn hoofdhaar bond hij aan elkaar (het eene haar bond hij aan het andere) en hij begooide hen er mee en het haakte aan hun mast vast, en hij trok hen landwaarts, naar het droge toe sleepte hij hen er mee (met dat hoofdhaar) en een muis op de boot knaagde er aan en het (hoofdhaar) brak. En die rubberboom, waar de weerwolf in geklommen was, brak af (door een schok) en sloeg tegen een anderen (boom) aan, en een stuk er van kwam neer op de vrouw en zij stierf. Daarna zeide de zuster: «(Laten) wij niet zeewaarts naar open zee gaan, 't is beter dat wij langs de kust varen.» Zij gingen een jaar (lang) toen waren zij tot aan hun dorp en zij wierpen het anker uit. Dien nacht sliepen zij allen, slechts hun zuster alleen sliep niet, maar zij naaide. Dien nacht was het volle maan en een vleermuis en een civetkat aten bintangoervruchten. Niet lang daarna viel een mondvul van de civetkat op hun schip. De vleermuis berispte de civetkat, zeggende: «Ge moet je mondvul niet laten vallen, daar beneden (zijn) menschen, 't zijn geen vreemdelingen, maar de kinderen van den rijksbestierder, (die daar) landwaarts woont.

Niet lang daarna viel er weer een mondvul van de civetkat. En de vleermuis werd boos en zeide: «Gij (zijt) krankzinnig, (daar) beneden (zijn) menschen, 't zijn geen vreemdelingen, ik ken hen, tijdens hunne moeder van hen beviel, was ik in hun papaja te eten boven hun huis.» Hunne moeder beviel van hen en haar zes gezellen kleefden hare oogen toe en hare negenennegentig kinderen deden zij in een kist en lieten ze wegdrijven en in plaats van (die kinderen) leggen zij er houtskool, vuurtangetjes en vuuraanwaaiers neer, en hun vader keerde terug en hij hoorde (van) haar toestand en hij werd boos en beval haar (dat) men haar onder de brug zou binden, en hij beval de onderdanen (bedienden) (dat) als zij de vuilnis weggooiden, zij haar tevens weg zouden werpen. Zij, die dochter hoorde wat de vleermuis zeide en zij wekte al haar broers en zij zeide: «Staat op opdat ik jelui nog een bericht mededeel, de vleermuis daarboven zeide zooeven: «Onze moeder hebben ze daar landwaarts' onder de brug gebonden; kom, morgenvroeg gaat gij de brug daar landwaarts (eens) onderzoeken, misschien is het waar, (dat) zij er is.

Den volgenden morgen gingen haar broers aan land en liepen rechtdoor naar de brug landwaarts, en zij zagen daar eene vrouw onder de brug en zij deden hare banden los en brachten haar zeewaarts op de boot, en de zuster baadde haar. Daarna verzamelden zij zich bij haar en zij vroegen haar: «O moeder, kom geef ons te kennen tot wat voor soort menschen wij behooren.» Zij hield zich maar stil en hare dochter kwam naar haar toe en kuste haar en zij weende en zij allen weenden om haar en daarna gaven zij te kennen, wij, moeder, toch zijn uwe kinderen; tijdens gij van ons bevallen zijt hebben zij ons in een kist gegooid en ons laten wegdrijven, daarna vervingen zij ons door vuurtangetjes en vuuraanwaaiers en vuilnis aldaar.

Het volk van het dorp wierp die vuilnis weg en zagen die vrouw niet en zij gaven het den rijksbestierder te kennen. Hij gaf bevel haar te zoeken, maar zij vonden haar niet en een kind gaf het volk te kennen (dat) hij eene vrouw gezien had op zee op de boot. De rijksbestierder beval haar van zee te halen, maar de menschen van de boot lieten haar niet gaan en zij zeiden: «Als men met uwe moeder onzedelijk handelde, zoudt gijlieden dat toestaan? Wij ook staan niet toe, dat onze moeder hier (zou) worden uw wegge worpen vuilnis.»

De rijksbestierder hoorde deze hunne woorden en hij noodigde allen uit om aan wal te komen en hij zeide tot hen: «Zoo lang en zoo ver (zijt gijlieden weg geweest) nu eerst zie ik ulieden, gij kunt nu niet (verder) gaan, sleept uw schip landwaarts.» Zij, de kinderen wilden niet en zij zeiden: «Als gij heer ons wilt hier houden (door ons in uw huis te nemen) en (als) gij wilt dat wij ons schip landwaarts slepen, dat willen wij wel (doch) alleen (als) uwe zes vrouwen dienst mogen doen als (rolhouten onder ons schip, maar als (u) dat niet toestaat, dan gaan wij maar verder.

De rijksbestierder wilde wel en hij gaf bevel aan de onderdanen om saam te komen, en zij sleepten hun boot en zijne zes vrouwen beval hij om dienst te doen als rolhouten voor de boot, en het volk sleepte het (schip) en het viel op hen en zij stierven allen.

Daarna deed hij zijn oudste vrouw terugkeeren in zijn huis, en al zijne kinderen verzamelde hij (nam hij tot zich).

Nº. 9. O basalam guratji.

Naga o belela moika manga kolan wo sonengokau mi noa ma wekat de ma ngoak o naul moi. I kilangua de ma ela mo sonengokali wi noa ma ngoak gena. Ami ali-ali moi ma ngoak mi gunau de mi temo: «Nako ika-ika na make o susa, ma ali-ali nena na sipaka.»

Ma ngoak gena awi kawasa wo ki pareta ma jo oluk de i wi dusu, kogena de wo tagi. De wo dasapong o ledi moi de ma ledi ma dutu o bereki ngeweka moi, de una wo galok wo mi temo: «Nako no njiang to ma noa nenakadau.» I botino de ma bereki mo temo: «Ika ngoi ma ka to njiang, ai ngoak ma i soneng i moingokau. Ma bereki mo djaga mo ma wukun ami djoro ma kolanoika. O wange moiku ma ngoak wo mau wo mi motek, ma awi pakean koiwa, de ma bereki mi kula ami papagu de ola jo tagi ma kolanoika. Ja adon ma kolanoika de i mi sano: «Kiaino moi ma ngoak gena? Ma bereki mo walus mo temo: «To ngoi ai ngoak.» De ma kolano wo temo: «Ngona ani bion i tila de ani ngoak ma rasai!» Botino de jo oma manga gojoasa. O lobil moiku de ma ngoak wo temo ma elaka: «Nako jai no njiang gailoa no tagi la no mi galok ma kolan awi ngoak nako i dadi to mi iak.» Muna mo temo: «Ngone o njawa o

susa de o misikin de ma kolan ma ngoak mi ijak done w'akun? Una wo temo: «Abeika jai no sitailosi.» Ma dewelano de mo tagi ma kolanoko de mi temo: «Nako ngona Djou de ni Boki nio njiang de nia ngoak to mi galok la de ai ngoak to sikagiak.» Ma kolan wo isen kogena de wo ngamo de wo temo: «To ngoi ai ngoak kiani o kolan ma ngoak i mi iak, ma ka o susa ma njawa to oluk, ma ditila.» Muna mo isen kogena de mo oma de mi singasu: «Ma kolan w'oluk.» Ma dewelano de wo mi sulokoli, muna mo tagi de mi galokoli. Bolot ma kolan wo njiang, ma wo temo: «O tumudingoka ola jo kawin, ma una wo djadji o wange gena singofu ai ngolanije o basalam moi o guratji de ai sumu de ai dodoku ma o guratji, nenakadau de dinaisa nia ledisa o guratji moi-moin; nako koiwa, o wange gena ngona de ani ngoak ti ni toma. I bolot ma bereki mo oma de mi singasu ami ngoakika de mi temo: «Nako ngona na inouasi, de okiaua ni i tigi, ma ngona na ino o tumudingoka de no soneng.» Una wo walus kagena de ua na susa, iti 'golok jo njiang. O tumudingoka o namo i tail ma moi de ma kolan awi ngolanoka wa ika, de awi ali-ali gena wa gagaono de wo sibeбето: «Nako ngoi o bala ma ngoak de i dadiua, ma nako ngoi o kolan ma ngoak de ma danong, sigadon ngoi de muna ma tero-tero, tanu i dadi.» Bolotino de wo sipaka awi ali-ali de i dadi o basalam o guratji, o sumu de o dodoku o guratji moi-moin, de sikaisa manga wolasa o guratji moi-moin. O kinitalou de o kawasa jo todokan jo temo manga kolan awi kadato i igu de jo ngangel, ena koua, ma ka o basalam ma dalalon.

Ma kolan ma wo sidodokan, o wange gena dola de jo kawin. Jo rame i paselokau, ola awi asal ja sano. Genakadau ola wo singasu. Ma kolan wo isenokau gena de wo ma siloang sababu awi dioton o bala ma ngoakua ma kolan ma ngoak de ma danong.

Nº. 9. De gouden waringinboom.

Er was een dorp, hun koning was overleden, hij (had) zijne vrouw en zijn zoon aangesteld (om te regeeren). Niet lang daarna stierf de moeder ook en zij stelde dien zoon aan. Zij schonk het kind een ring en zij zeide: «Als gij later moeite hebt, werp dan met dezen ring.» De zoon regeerde zijn onderdanen,

maar zij wilden niet (gehoorzamen) en zij joegen hem weg, alzoo ging hij. En hij kwam aan een tuin, en de eigenaar van dien tuin was eene oude vrouw, en hij vroeg, hij zeide tot haar: «Als gij het goedvindt (dan) verblijf ik hier.» Daarop zeide het oudje: «Vooruit maar, ik vind het goed, mijn kinderen toch zijn alle gestorven. Het oudje, de bewaakster was er op uit om hare vruchten aan den koning te verkoopen.

Op zekeren dag wilde het kind haar volgen (naar den koning), maar hij (had) geen kleeren, en het oudje gaf hem haar baadje en daarop gingen zij naar den koning. Zij kwamen tot aan den koning en men vroeg haar: «Vanwaar is dit eene kind gekomen?» Het oudje antwoordde, zij zeide: «'t Is mijn kind.» En de koning zeide: «Gij hebt een leelijk gezicht en uw kind is mooi!» Daarop keerden zij terug naar hun tuin. Op een avond zeide het kind tot de moeder: «Als moeder het goedvindt (dan) gaat gij morgen en vraagt het kind (de dochter) des konings (voor mij) en als het gelukt (dan) trouw ik haar.» Zij zeide: «Wij zijn geringe en arme lieden en kunnen wij met een koningskind trouwen?» Hij zeide: «Kom, moeder probeer het eerst eens.» Den volgenden dag ging zij zeewaarts naar den koning en zij zeide: «Als gij heer en gij prinses het goed vindt, (dan) vraag ik uw kind, opdat ik haar met mijn kind doe trouwen.» De koning hoorde aldus en hij (werd) boos en hij zeide: «Mijn kind! een koningskind mag haar trouwen, maar als het slechts een arm mensch is dan wil ik niet, dat is zeer slecht (onbehoorlijk).» Zij hoorde aldus en zij keerde terug en zij gaf hem te kennen: «De koning staat het niet toe.» Den volgenden dag zond hij haar weer; zij ging en zij vroeg hem weer. Toen vond de koning het goed, maar hij zeide: «Over zeven dagen zullen zij trouwen, maar hij deed hen beloven (dat er) op dien dag boven zijn deur een gouden waringinboom (moest zijn) en zijn put en zijn brug van goud (moesten zijn); aldaar en landwaarts naar uw tuin toe (moet) het alles van goud (zijn); (en) als dat niet zoo is (dan) dood ik je en je kind.» Daarna keerde het oudje terug en gaf haar kind te kennen en zij zeide: «Toen gij nog niet hier gekomen waart, kwam er niets (geen ongeluk) dicht bij je, maar gij (zijt) hier gekomen en over zeven dagen en gij (zult) sterven.» Hij zeide: «Heb daarover geen zorg, als ze maar toestemmen.» Na zeven dagen met het eerste hanengekraai ging hij naar de poort des konings (van zijn paleis) en zijn ring

nam hij mee en hij prevelde: «Als ik een kind van een onderdaan ben, dan gelukt het niet, maar als ik een kind en kleinkind van een koning ben, zoodat ik en zij gelijk (zijn), dan gelukt het wel.» Daarop gooide hij zijn ring en er kwam een gouden waringinboom, en de put en de brug alles (was) van goud, en landwaarts tot aan hun huis (was) alles van goud. Toen het licht geworden was schrok het volk (en) zij zeiden (dat) het paleis huns konings in brand stond en zij dachten, dit is het niet maar het schijnsel van den waringinboom. De koning ook schrok er van en op dien dag trouwden zij. Toen het feest afgelopen was vroegen zij hem naar zijn afkomst. Daarop gaf hij hun (die) te kennen. De koning had dat gehoord en hij verheugde zich, omdat zijn schoonzoon niet een kind van een onderdaan was, maar een koningskind en kleinkind.